

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta

Katedra biblických věd

Biblická teologie

Klára Domská

POVOLÁNÍ JAKO ZÁKLAD ŽIVOTA V KRISTU

Diplomová práce

Vedoucí práce: Jaroslav Brož, ThD. S.S.L.

PRAHA 2007

Děkuji Jaroslavu Brožovi ThD., S.S.L. za odborné vedení mé práce, bratru Martinu Chleborádovi OCD a Vladěce Polišenské za obětavou pomoc při překladu některých cizojazyčných materiálů a Noře Cuhrové za podnětné připomínky.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a v seznamu literatury a pramenů uvedla veškeré informační zdroje, které jsem použila.

V Praze dne.....

.....

Klára Domská

ÚVOD	5
1. POJEM ‚POVOLÁNÍ‘ VE VYBRANÝCH DOKUMENTECH	6
1.1 DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánského koncilu.....	6
1.2 DALŠÍ CÍRKEVNÍ DOKUMENTY.....	7
1.3 KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE.....	9
1.4 SHRNUÍ.....	10
2. JAK MLUVÍ O POVOLÁNÍ BOŽÍ SLOVO	14
2.1 ‚POVOLÁNÍ‘ VE STARÉM ZÁKONĚ.....	14
2.1.1 Význam kořene ,)rQ‘ (qará).....	14
2.1.2 Povolání národa.....	17
2.2 POVOLÁNÍ KONKRÉTNÍCH LIDÍ VE STARÉM ZÁKONĚ.....	18
2.2.1 Adam a Eva.....	18
2.2.2 Abram.....	19
2.2.3 Mojžíš.....	20
2.2.4 Samuel.....	21
2.2.5 Izajáš.....	21
2.2.6 Jeremjáš.....	22
2.3 SHRNUÍ.....	23
2.4 JAK MLUVÍ O POVOLÁNÍ NOVÝ ZÁKON.....	24
2.4.1 Překlad kořene ,)rQ‘ do řečtiny.....	23
2.4.2 Užití v klasické řecké oblasti.....	24
2.4.3 Užití v Novém zákoně.....	24
2.5 KONKRÉTNÍ POVOLÁNÍ ZAZNAMENANÁ V EVANGELÍCH.....	26
2.5.1 Povolání učedníků v synoptických evangeliích.....	26
2.5.2 Povolání učedníků v Janově evangeliu.....	26
2.5.3 Vyvolení dvanácti apoštolů.....	36
2.5.4 Povolání celníka.....	38
2.5.5 Povolání Samařanky.....	38
2.5.6 Povolání Marie Magdalény.....	39
2.5.7 Slepý Bartimaios.....	39
2.6 KONKRÉTNÍ POVOLÁNÍ ZAZNAMENANÁ VE SKUTCÍCH APOŠTOLŮ.....	40
2.6.1 Povolání etiopského dvořana.....	41
2.6.2 Křest Kornélia a jeho přátel.....	41

2.6.3 <i>Obrácení tří tisíců</i>	41
2.7 SHRNUTÍ.....	42
2.8 POVOLÁNÍ JAK O NĚM MLUVÍ LISTY	43
2.8.1 <i>Povolání všech věřících</i>	43
2.8.2 <i>Povolání Pavla za apoštola</i>	45
2.8.3 <i>Povolání Izraele jako lidu Božího</i>	46
2.8.4 <i>Nové stvoření</i>	46
2.8.5 <i>Komunitní rozměr povolání</i>	47
2.8.6 <i>Povolání jako zaslíbení i úkol</i>	50
2.8.7 <i>Povolání ke svatosti</i>	51
2.9 SHRNUTÍ.....	55
2.10 VNĚJŠÍ VYJÁDŘENÍ POVOLÁNÍ JAKO ZPŮSOB NÁSLEDOVÁNÍ PÁNA	56
2.10.1 <i>Povolání k životu v manželství a k životu v zasvěcení</i>	56
2.10.2 <i>Povolání ke konkrétnímu zvláštnímu úkolu</i>	58
2.9.3 <i>Termín „povolání“ ve smyslu zaměstnání</i>	60
3. ŽIVOT V KRISTU.....	61
3.1 TEXTY, PŘEDSTAVUJÍCÍ JEŽÍŠE, VTĚLENÉ SLOVO, JAKO ŽIVOT	61
3.2 TEXTY POJEDNÁVAJÍCÍ O ‚ZŮSTÁVÁNÍ V BOHU‘	62
3.3 BÝT A STÁVAT SE KŘESŤANY	66
3.4 STYČNÉ BODY KŘESŤANSKÉHO ŽIVOTA.....	68
ZÁVĚR.....	70
PŘEHLED POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	73
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	74
ANNOTATION	77

Úvod

„Povolání“, jak se s ním setkáváme v lidovém pojetí, je obvykle chápáno velmi zúženě. Označuje život v kněžské službě popř. v řeholním zasvěcení. Povolání má ten, kdo se stane knězem nebo řeholníkem / řeholnicí. V žádném případě se „povolání“ netýká osob žijících v manželství. Stal se z něj jakýsi „terminus technicus“ pro označení života v kněžství nebo zasvěcení. Že se jedná o pochopení mylné a ve svých důsledcích málo užitečné, by měly ukázat následující stránky.

Ve své práci se chci zabývat tématem povolání, které je základním stavebním kamenem následného života v Kristu. Termínem „povolání“ přitom není myšlen pouze jeho zúžený význam, představený výše. Povolání je chápáno jako moment oslovení člověka Bohem a následná lidská odpověď na toto oslovení. Je jím myšlen celý proces, dialog, v němž buď vzniká nebo se zásadním způsobem prohlubuje vztah člověka k Bohu, a který má zpravidla určující vliv na jeho další život. Výše zmíněné pojetí termínu „povolání“ (pouze jako život v kněžství nebo v zasvěcení) chci po srovnání s biblickým pojetím a učením církve ukázat jako nedostačující a neoprávněně zužující.

Nejprve bych se ráda věnovala tomu, jak se vyjadřují o povolání vybrané církevní dokumenty z posledních padesáti let, protože přinášejí do chápání povolání hlubší rozměr. Poté zaměřím svoji pozornost k Božímu slovu - jak mluví a představují konkrétní povolání stránky Starého i Nového zákona.

V závěrečné kapitole se pak chci blíže věnovat termínu „život v Kristu“ a jeho praktickému obsahu. Přitom budu čerpat z Písma svatého a odborné literatury. Zároveň se pokusím ukázat, že Boží povolání, je skutečně nezbytným základem života v Kristu.

1. Pojem ‚povolání‘ ve vybraných dokumentech.

1.1 Dokumenty Druhého Vatikánského koncilu

Druhý Vatikánský koncil poprvé po dlouhé době promluvil jasně a zřetelně o povolání jako skutečnosti týkající se na různých rovinách všech lidí. Předkládá pohled na povolání, který se ve své době mnohým jevil jako revoluční; přitom je striktně biblický. Z tohoto důvodu se chci ve své práci opírat o jeho vybrané dokumenty a rovněž o dokumenty, vycházející z koncilních inspirací.

Lumen gentium

Úmyslem věroučné konstituce *Lumen gentium* je „důkladněji objasnit věřícím i ostatním lidem podstatu církve a její univerzální poslání.“¹ Povolání tedy není její ústřední téma, přesto konstituce mluví o povolání ke svatosti², k manželství nebo zasvěcenému životu³, základním povolání církve, křesťanů⁴. Nejednou mluví o základním povolání každého člověka k jednotě s Kristem⁵.

Gaudium et spes

Gaudium et spes je pastorální konstituce o církvi v dnešním světě, v níž se koncil obrací ke všem lidem⁶ a zve je k dialogu o problémech současného světa a jejich řešení, které nebude odporovat důstojnosti lidské osoby.⁷ Většinu výše uvedených významů termínu „povolání“ nalezneme rovněž v této konstituci, více prostoru však věnuje povolání člověka vůbec. Opakovaně se vrací a odkazuje na důstojnost člověka a jeho původní povolání⁸. Zvláště odstavec 12 toto povolání blíže specifikuje: „*Písmo svaté totiž učí, že člověk byl stvořen k Božímu obraz, dostal schopnost poznávat a milovat svého Stvořitele a byl od něho ustanoven pánem nad veškerým pozemským tvorstvem, aby mu vládl a užíval ho k Boží slávě.*“⁹ V následujících člancích se konstituce znovu vrací k důstojnosti člověka, která má svůj základ v jeho povolání ke společenství s Bohem.¹⁰

---

¹ DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL: Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium*. (ze dne 21. listopadu 1964), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, úvod, 31.

² Tamtéž, čl. 32, 40, 42.

³ Tamtéž, čl. 11, 34, 35, 43.

⁴ Tamtéž, čl. 8, 44, 51.

⁵ Tamtéž, čl. 3, 13, 16.

⁶ Srov. DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL: Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes* (ze dne 7. prosince 1965), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, čl. 2.

⁷ Tamtéž, čl. 10, 11.

⁸ Tamtéž, čl. 16, 19, 21, 22, 24.

⁹ Tamtéž, čl. 12.

¹⁰ Tamtéž, čl. 18, 19, 21.

Presbyterorum ordinis

Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis* mluví o povolání ke kněžství¹¹, zároveň ale chápe samo křesťanství, víru v Krista a život v jeho jménu jako povolání¹². Tématu, které zde dokument spíše načrtává, se mnohem podrobněji a hlouběji věnuje dokument *Pastores dabo vobis*.

Další dokumenty Druhého vatikánského koncilu nejsou pro zvolené téma ‚povolání‘ nijak zásadní, do hloubky toto téma nezpracovávají a rozhodujícím a směřodatným způsobem se o něm nevyjadřují. Proto se jimi v této práci nezabývám.

Mnohem podrobněji se povolání věnují pozdější dokumenty, které vychází z koncilních inspirací. Mezi ně patří zejména trojice dokumentů:

Christifideles laici,¹³ O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě, z roku 1988, *Pastores dabo vobis*,¹⁴ O výchově kněží v současných podmínkách, z roku 1992 a *Vita consecrata*,¹⁵ O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě, z roku 1996. Těmto dokumentům se budu věnovat v následujících řádcích.

1.2 Další církevní dokumenty

Christifideles laici¹⁶

Dokument *Christifideles laici* používá termínu ‚povolání‘ v několika významech. Mluví o povolání ve smyslu světského zaměstnání¹⁷, jímž si člověk zajišťuje obživu, o povolání ve smyslu životního stavu, tj. povolání k manželství nebo k celibátu¹⁸. Dále se

---

¹¹ DRUHÝ Vatikánský koncil: Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis*, in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, čl. 10, 11.

¹² DRUHÝ Vatikánský koncil: Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis*, in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, čl. 9, 12.

¹³ Jan Pavel II.: Posynodní apoštolský list *Christifideles laici*. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě, Praha: Zvon 1996.

¹⁴ Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*. O výchově kněží v současných podmínkách, Praha: Zvon 1993.

¹⁵ Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Vita consecrata*. O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě, Praha: Zvon 1996.

¹⁶ Apoštolský list *Christifideles laici* se snaží využít práce biskupské synody konané v Římě 1.-30.října 1987, na níž se obsáhle zabývali právě tématem povolání a poslání laiků v církvi a ve světě. Shrnuli přitom zkušenosti pokoncilní doby. Věnovali pozornost nebezpečím, která se v průběhu dvaceti let objevila (přílišná koncentrace laiků na církevní služby a úřady na úkor jejich zaměstnání a dále nesprávně schvalované oddělování víry a života, oddělení přijetí evangelia od konkrétní činnosti v rozličných záležitostech tohoto světa a této doby). List se snaží „probudit nové vědomí daru a odpovědnosti všech laiků i každého jednotlivce za poslání a společenství církve.“ Srov.: Jan Pavel II.: Posynodní apoštolský list *Christifideles laici*. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě, Praha: Zvon 1996. S. 8-10.

¹⁷ Jan Pavel II.: Posynodní apoštolský list *Christifideles laici*. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě, Praha: Zvon 1996., čl. 3, 15, 38.

¹⁸ Tamtéž, čl. 30.

nejednou zmiňuje o všeobecném povolání ke svatosti¹⁹. Evangelizace, apoštolát, služba druhým, jinými slovy práce na vinici Páně, práce pro příchod Božího království atd., to vše jsou další významy, v nichž je rovněž užito termínu povolání²⁰

Pastores dabo vobis²¹

Dokument *Pastores dabo vobis* mluví nejčastěji o povolání ke kněžství²², tedy již o jednom konkrétním stavu v církvi, o jednom konkrétním způsobu následování Pána. Samozřejmě nezapomíná na povolání ke svatosti²³, které se týká všech pokřtěných. Toto povolání dále rozšiřuje a konkretizuje v poslání, říká-li, že „... všichni, kdo se zrodili z vody a z Ducha svatého, jsou povoláni, aby žili Boží společenství, zjevovali je a v dějinách lidstva je v misijním poslání sdělovali.“²⁴

Dokument se zmiňuje rovněž o povolání všech lidí „svatě a bezúhonně žít před Bohem“²⁵. Další významovou rovinu nacházíme v textech, které mluví o povolání ke křesťanství vůbec.²⁶ Církev sama je totiž svolané shromáždění, společenství těch, kdo jsou voláni, povoláni.^{27 28}

Dle mého názoru základní text o povolání, jež dokument obsahuje, můžeme nalézt v odstavcích 34 až 37. Vychází z úryvku o povolání apoštolů v Janově evangeliu.²⁹

Jednak mluví o církvi jako o svolaném, povolaném shromáždění (viz pozn.17), ale

¹⁹ Tamtéž, čl. 15, 16, 17, 30, 55.

²⁰ Tamtéž, čl. 1, 9, 14, 15, 33, 45, 64.

²¹ Dokument vychází ze závěrů několika synod, které se zabývaly problematikou kněžské spirituality, služby, formace apod. (V roce 1967, 1971, 1990). Reaguje přitom na potřebu nově se vyjádřit k otázkám výchovy kněží, jejich života a služby. Nové generace kněží se od předchůzích v mnohém značně liší; ti kteří svoji službu vykonávají již déle. Jsou okolnostmi často nuceni přehodnotit svůj životní styl, priority pastorační činnosti. Srov. Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*. O výchově kněží v současných podmínkách, Praha: Zvon 1993, 7–11.

²² Tamtéž, čl. 1, 3, 8, 22...

²³ Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*. O výchově kněží v současných podmínkách, Praha: Zvon 1993, čl. 19, 20.

²⁴ Tamtéž, srov. čl. 12.

²⁵ Tamtéž, čl. 19.

²⁶ Tamtéž, čl. 20, 36.

²⁷ Termín „církev“ je překladem řeckého slova ἐκκλησία, ἡ (- řádně svolané shromáždění občanů nebo vojska; kultické (nebo vojenské) shromáždění Izraele před Hospodínem; v NZ shromáždění či obec vyznavačů Ježíše Krista jakožto nový pravý lid Boží = církev, a to jak místní shromáždění lidu Kristova (=sbor), tak

jeho celkový souhrn obecná církev). Ve Starém zákoně je překladem slova קהל (kahal) – společenství, sbor, shromáždění. לק – ni: shromáždít se, srotit se. חי: shromáždít, svolat shromáždění.

²⁸ „Aspekt povolání patří podstatně k církevní pastoraci. Důvod je v tom, že povolání do jisté míry určuje především hlubinné bytí církve ještě více, než její činnost. Již ve jménu církve, „Ecclesia,“ je naznačen jí vlastní hlubší charakter povolání, neboť církev je skutečně „svolané shromáždění,“ shromáždění těch, kteří jsou voláni, popř. povoláni: „Bůh svolal shromáždění těch, kdo s vírou vzhlížejí k Ježíši jako k původci spásy a zdroji jednoty a pokoje, a ustanovil církev, aby byla pro všechny společně a pro každého zvlášť viditelnou svátostí této spásonosné jednoty.“ (LG 9).“ Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*. O výchově kněží v současných podmínkách, Praha: Zvon 1993, čl. 34.

²⁹ J 1,35-51. Není-li uvedeno jinak, jsou všechny odkazy a citace z Písma svatého čerpány z Českého ekumenického překladu Starého a Nového zákona vydaného Českou biblickou společností r.1993.

hlavně popisuje vnitřní dynamiku povolání obecně, již je dialog mezi Bohem a člověkem. Bůh je první, kdo vstupuje do rozhovoru s člověkem. S láskou jej volá a člověk má svobodu jak na toto volání odpoví. Dokument zde přitom nemluví pouze o povolání ke kněžství, ale o jakémkoli povolání, v neposlední řadě o povolání ke křesťanství obecně.

Vita consecrata³⁰

Apoštolská adhortace Jana Pavla II. *Vita consecrata* používá podle očekávání slovo „povolání“ nejčastěji k označení života v zasvěcení³¹. Slovu povolání dává též obecnější význam, mluví-li o jednotlivých stavech v církvi.³² Zmiňuje všeobecné povolání ke svatosti³³, povolání k následování Krista³⁴ a ve stejném smyslu mluví o „...všech dětech církve, povolaných Otcem, aby slyšely Krista“³⁵. Hned v úvodní části nalezneme spojení „křesťanské povolání,“ které ovšem dokument blíže nespecifikuje. Nejasným rovněž zůstává význam spojení „světská povolání,“ užitý v odstavci 78.

1.3 Katechismus katolické církve

Katechismus mluví o povolání křesťanů ke svatosti³⁶. Termínu ‚povolání‘ užívá rovněž k vyjádření nároků/ zaslíbení vyplývajících z přijetí Ježíše jako svého Pána³⁷. Setkáme se zde s povoláním chápaným jako zaměstnání,³⁸ i když ne příliš často. Rovněž povolání jako pojmenování životního stavu se v katechismu objevuje³⁹. Nalezneme i několik zmínek o konkrétních povoláních jednotlivců známých z Božího slova.⁴⁰ Katechismus dále mluví o povolání, které se vztahuje na všechny lidi bez rozdílu, nezávisle na tom, zda znají Boha nebo ne: povolání k věčnému životu, k blaženosti,⁴¹ k meziosobnímu vztahu,⁴² ke spáse,⁴³ povolání být Božím dítětem⁴⁴. Církve sama je

---

³⁰ Apoštolská adhortace vychází ze synody, svolané na prahu nového tisíciletí, která zkoumala hodnotu a perspektivy zasvěceného života. Doplnuje přitom řadu úvah o charakteristických vlastnostech různých životních stavů, které Pán Ježíš chtěl mít ve své církvi, kterou tvoří předcházející dokumenty – *Christifideles laici* a *Pastores dabo vobis*. Srov. Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Vita consecrata*. O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě, Praha: Zvon 1996, 7–10.

³¹ Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Vita consecrata*. O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě, Praha: Zvon 1996, čl. 15, 40, 64, 72, 94.

³² Tamtéž, čl. 4, 16, 31.

³³ Tamtéž, čl. 30, 31.

³⁴ Tamtéž, čl. 15.

³⁵ Tamtéž, čl. 35.

³⁶ Katechismus katolické církve, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002, § 826, 941, 2028.

³⁷ Tamtéž, § 2566, 2105, 1692, 1533.

³⁸ Tamtéž, § 2230, 423.

³⁹ Tamtéž, § 898, 915.

⁴⁰ Tamtéž, § 2600, 332, 762.

⁴¹ Tamtéž, § 2820, 1998, 1700, 1934, 1949.

⁴² Tamtéž, § 2419.

⁴³ Tamtéž, § 836.

nazývána povoláním všech lidí ke spáse⁴⁵. Původním povoláním člověka je pak podle katechismu „být obrazem Božím podle jeho podoby“, žít ve společenství s Bohem.⁴⁶

1.4 Shrnutí

Pokusíme se shrnout, jak mluví církev o povolání ve výše zmíněných dokumentech. Povolání je chápáno jako dar i jak úkol a závazek. Jako dar, pozvání, jehož přijetím jsme uschopněni k něčemu dalšímu. Povolání jako nabídka vztahu, na kterou odpovídá každý člověk svým specifickým způsobem.

Dokument *Pastores dabo vobis* se hlouběji věnuje samotnému křesťanskému povolání, nebo-li povolání ke křesťanství. Už to, že se člověk stane křesťanem je odpověď na pozvání, na volání. K tomu být křesťanem je každý člověk osobně povoláván a dává na toto volání svobodnou odpověď.

To souvisí s povoláním všech lidí, o kterém se nejednou zmiňuje jak Katechismus katolické církve, tak dokument *Gaudium et spes*. Povolání všech lidí ke spáse, ke společenství s Bohem, povolání být Božím dítětem. Jinými slovy všichni lidé jsou neustále zváni, voláni Bohem, každý osobně.

Dále se dokumenty zmiňují o povolání ke svatosti, tj. k dokonalé lásce k Bohu a lidem. Specifický způsob, jak této svatosti dojít, pak dokumenty nazývají povoláním k celibátu nebo k manželství.

Pouze pro úplnost je třeba zmínit význam termínu povolání jako zaměstnání, tedy způsobu obživy, který se v dokumentech rovněž vyskytuje.

Výše uvedené dokumenty, aniž by to explicitně vyjadřovaly, mluví o několika rovinách povolání. Ty se vzájemně nevyklučují, naopak spolu přímo souvisejí.

Na počátku je Boží neměnná vůle, která povolává k bytí vůbec. Tvoří to, co tu nebylo. S láskou tvoří člověka a volá jej k životu. K existenci s Bohem, k žití (v) závislosti na Bohu. Bůh takto volá celé stvoření a celé stvoření nějak odpovídá na té úrovni, na které bylo stvořeno. Je to povolání v nejširším slova smyslu. Katechismus o něm mluví jako o povolání všech lidí ke spáse, k věčnému životu.⁴⁷

Být obrazem Božím podle jeho podoby, žít ve společenství s Bohem je pak podle katechismu „původním povoláním člověka.“⁴⁸

---

⁴⁴ Tamtéž, § 2021, 1250, 549.

⁴⁵ Tamtéž, § 767.

⁴⁶ Katechismus katolické církve, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002, § 27, 518.

⁴⁷ Tamtéž, §1700, 1934, 1998.

⁴⁸ Tamtéž, §27.

Rovněž koncilní dokument *Gaudium et spes* se s určitou naléhavostí znovu a znovu vrací k tématu základního povolání člověka jako takového, k povolání všech lidí bez výjimky a k otázce lidské důstojnosti.⁴⁹ O základním povolání člověka pak uceleně mluví v článku 12.⁵⁰

Jako druhou fázi můžeme vidět zvláštní Boží záměr s člověkem. Konkrétní záměr s každým jednotlivým člověkem. Bůh tento svůj záměr člověku v určitý okamžik zjeví a čeká na odpověď. Čeká, že na tuto osobní nabídku člověk odpoví osobním způsobem. Dává se poznat, „dobývá se“ do lidského srdce; skrze setkání s nějakým člověkem, skrze Boží slovo, v modlitbě nebo zcela jiným, originálním způsobem. Chce se setkat se svým stvořením, které je tohoto setkání schopno. Je na člověku, zda se otevře tomuto osobnímu setkání, zda se vystaví možnosti být zasažen Bohem nebo ji odmítne. Do té doby, než dojde k tomuto setkání, často chybí osobní zkušenost s Bohem. Přitom již první osobní zkušenost s Bohem, která se dál rozvíjí a roste, už má podobu povolání. Teprve v této fázi však lze mluvit o uvědomělém křesťanství. Člověku postupně dochází, že být křesťan, být v církvi není jakási dědičná věc, někdy vnímaná jako zátěž. Pomalu objevuje, že být (stát se) křesťanem, to je něco, co se hluboce dotýká jeho života. Začne postupně chápat, že být křesťanem, být v církvi je především záležitost vztahu. Není to jen vnější způsob, tradiční zvyk, ale je to odpověď. Jedinečná osobní odpověď na jedinečné osobní pozvání. A Bůh čeká, jak zareagujeme. Jaká bude naše odpověď.

Této druhé fáze, fáze Božího (za)volání a lidské vědomé odpovědi se týkají např. texty v dokumentu *Pastores dabo vobis*, které mluví o povolání ke křesťanství.

„Aspekt povolání patří podstatně k církevní pastoraci. Důvod je v tom, že povolání do jisté míry určuje především hlubinné bytí církve ještě více, než její činnost. Již ve jménu církve, „Ecclesia,“ je naznačen jí vlastní hlubší charakter povolání, neboť církev je skutečně „svolané shromáždění,“ shromáždění těch, kteří jsou voláni, popř. povoláni: „Bůh svolal shromáždění těch, kdo s vírou vzhlížejí k Ježíši jako k původci spásy a zdroji jednoty a pokoje, a ustanovil církev, aby byla pro všechny společně a pro každého zvlášť viditelnou svátostí této spásonosné jednoty...“⁵¹

---

⁴⁹ DRUHÝ Vatikánský koncil: Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes* (ze dne 7. prosince 1965), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, čl. 16, 19, 21, 22.

⁵⁰ „Písmo svaté totiž učí, že člověk byl stvořen k Božímu obrazu, dostal schopnost poznávat a milovat svého Stvořitele a byl od něho ustanoven pánem nad veškerým pozemským tvorstvem, aby mu vládl a užíval ho k Boží slávě.“ Tamtéž, čl. 12.

⁵¹ Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*. O výchově kněží v současných podmínkách, Praha: Zvon 1993, čl. 34.

Církev je svolaným shromážděním, shromážděním povolaným. Mohli bychom doplnit, že je shromážděním těch, kteří na Boží povolání odpověděli, kteří jej vědomě přijali (a samozřejmě znovu a znovu jej nově přijímají). Jinými slovy odpověděli na Boží nabídku osobního vztahu a jejich život, jejich křesťanský život, je touto životou odpovědí. Hned na začátku mluví text o tom, že „...povolání určuje do jisté míry hlubinné bytí církve ještě více, než její činnost...“ (viz výše).⁵² To, že je křesťan povolán Bohem, určuje jeho samotný život naprosto základním způsobem. To, že církev je společenstvím takto povolaných lidí, určuje její bytí, její existenci mnohem zásadnějším způsobem, než činnost, kterou se může vykázat. Toto je rozhodující při definování identity církve. Zpětně to platí i o každém jednotlivém člověku v církvi. Volba stát se křesťanem (popřípadě rozhodnutí tuto skutečnost vědomě přijmout – v případě lidí pokřtěných v dětském věku) je odpovědí na toto povolání, které je na prvním místě povolání k životu s Bohem, k následování Ježíše Krista.

To už se dostáváme ke třetí fázi. Člověk odpovídá svým životem Bohu, učí se následovat jeho Syna. Teprve po nějaké době tohoto následování začíná být schopen rozlišit i jemnější nuance Božího volání. Začíná poznávat, že jeho cesta následování je nějakým způsobem specifická – manželství, kněžství, řeholní život... A znovu je třeba, aby se rozhodl a odpověděl. O této fázi povolání se nějakým způsobem zmiňují téměř všechny výše zmíněné dokumenty.⁵³ Je tedy rozdíl mezi odpovědí na povolání ke křesťanství a odpovědí k povolání ke specifickému způsobu následování Pána (manželství, kněžství, řeholní život...).

Svorníkem, ukazatelem a směrovkou těchto různých rovin povolání je čtvrtá fáze, kterou je povolání ke svatosti, k plnosti lásky k Bohu i lidem. Právě k ní mají směřovat všechny specifické způsoby následování. Jimi má člověk dorůst ke svatosti. Mluví o ní opět většina výše zmíněných dokumentů.

Dovršení našeho povolání je pro nás určitým tajemstvím, jak o něm mluví autor prvního Janova listu. „...Už teď jsme Boží děti, ale čím budeme, není ještě zřejmé...“⁵⁴. Jsme povolání do tajemství Boha, do tajemství Nejsvětější Trojice.

---

⁵² Tamtéž.

⁵³ DRUHÝ Vatikánský koncil: Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium*. (ze dne 21. listopadu 1964), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, čl. 11, 34, 35, 43. Katechismus katolické církve, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002, § 898, 915. Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*. O výchově kněží v současných podmínkách, Praha Zvon 1993, čl. 1, 3, 8, 22. Jan Pavel II.: Posynodální apoštolská adhortace *Vita consecrata*. O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě, Praha: Zvon 1996, čl. 15, 40, 4, 16, 31. Jan Pavel II.: Posynodní apoštolský list *Christifideles laici*. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě, Praha: Zvon 1996, čl. 30.

⁵⁴ 1 J 3,2. Český liturgický překlad, Praha: Česká liturgická komise 1989.

2. Jak mluví o povolání Boží slovo

2.1 ‚Povolání‘ ve Starém zákoně

2.1.1 Význam kořene ,)rQ‘ (qará)⁵⁵

Hebrejšтина užívá k vyjádření slova „volat“ a jemu příbuzných termínů kořene)rQ.

Kořen)rQ je s výjimkou etiopštiny obecně semitský. Zahrnuje celou škálu významů: od významu křičet, volat, svolávat, vyzvat, pozvat, modlit se, číst, přednášet, vyhlášovat až po zpívat nebo též vřestět. Pouze zřídka je tento kořen v hebrejštině užit pro zvířata (Ž 147,9; Iz 21,8; 34,14) a téměř vůbec v přeneseném smyslu (Ž 42,8; Př 1, 21.24; 8,1.4). V hebrejštině má nejčastěji význam „volat.“ Přísně vzato nemá žádné synonymum. Výrazy, které by přicházely v úvahu, mají speciální význam. (#\$dQ – posvětit, zasvětit, proklamovat, vyvolávat; Q(Z – volat o pomoc atd).

Základní význam – ‚zvukem hlasu upoutat něčí pozornost a vstoupit tak s dotyčným do kontaktu.‘ Slouží k nastolení komunikace, vyjadřuje nutnost překonání určité vzdálenosti. Skrze zavolání lze tuto vzdálenost zachovat nebo zrušit. to vede k sémantickému rozlišení – ‚na někoho zavolat‘ a ‚někoho sem zavolat (přivolat).‘)rQ nastoluje a podtrhává vztah mezi subjektem a objektem. Tento vzájemný vztah je zpravidla osobní. Užívá se k vyjádření jak v oblasti mezilidských vztahů, tak pro vztah mezi člověkem a Bohem.

Kořen)rQ má v hebrejštině samotné různé významové nuance, které vznikaly jeho užitím v různém kontextu.

a) Jedná-li se o komunikaci, v níž se využívá hlasu, znamená)rQ:

1. „zavolat.“ (1Sam 17,8; Dt 20,10; Sdc 21,13).

Rovněž v souvislosti války nabídnout mírové řešení, vyhlásit pokoj. Může se jednat o jeden výkřik (Gn 41,43; Lv 13,45), o slavnostní vyhlášení (Ž 89,27; Ex 32,5).

2. Křičet – slouží v první řadě k tomu upoutat pozornost, chybí tedy konkrétní objekt (Gn 39,14; 1Kr 18,27.28), uvození zvolání („nečistý“- Lv 13,45)

3. Má-li)rQ přímo funkci uvedení nějaké řeči, není objekt vyjádřen (Sdc 7,20; 2Sam 18,26).

---

⁵⁵ Zpracováno podle: LABUSCHAGNE C. J.: Rufen, in: Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament, Band II. München: Chr. Kaiser Verlag 1976, sl. 666–674. A podle: Schauerte G., Hossfeld F.-L., Kindl E.-M., Lamberty-Zielinski H., Dahmen U.: Qara, in: Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament, Stuttgart: Verlag W. Kohlhammer 1993, Band VII, sl. 118–147.

4. V prorockých textech]rQ užito pro ohlášení, jehož subjektem je Hospodin (1Kr 13,32; 2Kr 23,16,17;), jinými slovy pro označení prorockého poselství.

b) Častější význam]rQ je „zavolat“ ve smyslu „povolat k sobě“, „pozvat.“

1. Užívá se zvláště jde-li o kontakt na větší vzdálenost (faraó si k sobě nechal „zavolat“ Abrama Gn 12,18).
2. Význam „pozvat“ zvláště v souvislosti s jídlem (Ex 2,20; 34,15; 1Sam 16,3).
3. Rovněž v právním smyslu – „předvolání k soudu“ (1Sam 22,11; Iz 59,4).
4. Další význam – „povolat.“ Týká se vztahu mezi člověkem a Bohem. Hospodin je zde subjektem, tím, kdo volá (Iz 41,9; 49,1; Jer 1,15; Ez 38,21; Ž 105,16). V tomto smyslu bývá]rQ užito ve spojení se $\text{m}\#\text{\$}'$ (*šém*) „povolat jménem“, čímž Hospodin, volající, vstupuje do intenzivního vztahu k volanému (Ex 31,2; Iz 43,1). Ve spojení s $\text{m}\#\text{\$}'$ může]rQ znamenat „dát jméno“ nebo „nazývat jménem“ (Gn 2,20; 3,20; 4,25; Iz 65,15).

Základním významem]rQ je, jak bylo řečeno, zvukem hlasu upoutat něčí pozornost a vstoupit tak s dotyčným v komunikaci. Týká se mezilidské komunikace nebo též v přeneseném smyslu komunikace mezi Bohem a člověkem. V Pentateuchu nalezneme 5 příkladů elohistické tradice, které kořenem]rQ mluví o ustanovení vztahu mezi člověkem a Bohem. Vyznačují se tím, že mluví o místu setkání. To se někdy uskuteční skrze posla (Gn 21,17; 22,11.15; Ex 3,4; 19,3). Většinou začíná tento vztah tím, že Bůh sám nebo skrze svého posla zavolá jméno dotyčného. Jedná se zvláště o vrcholné okamžiky historie Boží s člověkem – Abrahamova oběť, zjevení se Mojžíšovi, zjevení na Sinaji. Elohist přitom zachovává a zdůrazňuje vzdálenost mezi člověkem a Bohem.

Naproti tomu 10 doložených míst v deuteronomistické tradici se týká pouze profánní oblasti mezilidských vztahů (1Sam 9,26; 1Kr 17,11; Sdc 18,23; 2Sam 2,26).

]rQ je v celém Starém zákoně výrazem označujícím vztah člověka k Hospodinu, jak je patrné z následně uvedených příkladů:

a) Pět doložených příkladů z Geneze z jahvistické, případně elohistické tradice vyjadřuje vždy vytvoření vztahu mezi člověkem a Bohem. Mluví se v nich o „vzývání Božího jména.“ Nejedná se přitom o nějakou magickou formuli, ale o komunikační klíč. Vyvyšování jediného pravého Boha skrze chválu a dík nebo v podobě prosby a nářku

vyvýšení Hospodina nad konkrétní situaci člověka, popř. národa. Toto vzývání Božího jména je základem veškeré služby Bohu. (Gn 4,26b; 12,8; 13,4; 21,33; 26,25).⁵⁶

b) Bůh volá, aby vstoupil do komunikace s člověkem. Adam (Gn 3,9), Mojžíš (Ex 19,20; 24,16), Áron a Mirjam (Nm 12,5). Volání míří bezprostředně k volanému, který poté přijde. Hospodin k němu mluví a on odpovídá.

c) Hospodin chce skrze člověka promluvit k lidu – Boží slovo, narozdíl od předchozího případu, již není určeno pouze tomu, kdo jej ‚uslyšel,‘ přijal, ale má být dále zvěstováno. Právě toto prorocké zvěstování může být uvedeno termínem $\text{}^{\text{r}}\text{q}$. (1Kr 13,4; Jer 3,12)

d) Proměna $\text{}^{\text{r}}\text{q}$ z významu ‚zavolat sem‘ k prorockému ‚povolat‘ je krásně patrná v textu o povolání Samuela. Hospodin na Samuela třikrát volal, volal jej k sobě. Samuel šel za Élíím, o kterém se domníval, že jej volá. Élíímu teprve potřetí dochází, že Samuela volá (povolává) Hospodin. Samuel slyšel volat své jméno a skrze tuto zkušenost přijal své povolání.

e) V ‚neprorocké‘ oblasti může $\text{}^{\text{r}}\text{q}$ znamenat ‚vyzdvížení‘ zvaného jednotlivce ze skupiny lidí (Nm 1,16). Někoho vyvolit k určitému účelu, cíli. Subjektem je zde Hospodin. (Vyvolení Kýra, aby osvobodil Izrael z babylonského zajetí Iz 41,25; 45,3.4). Kýros vyvolen k osvobození Izraele – zjevuje se a potvrzuje zvláštní vyvolení samotného Izraele. Zvláštní Boží vztah ke svému lidu (Iz 43,1). Povolání Izraele se odráží v povolání Sáry a Abrahama. Ve své osamělosti měli důvěřovat jedině Hospodinu, jeho zaslíbení. Rovněž Izrael se měl ve svém vyhnanství v Babylóně spoléhat jedině na svého Boha.

f) $\text{}^{\text{r}}\text{q}$ ve významu ‚dávát jméno, nazývat jménem‘ (Gn 2,19; 4,17; Mal 1,4; Est 9,29).

Setkáváme se se změnou jména (Sárai→Sára Gn 17,15, Abram→Abraham Gn 17,5, Jakob→Izrael Gn 35,10). Iniciátorem změny jména je v těchto případech Hospodin.

---

⁵⁶ Vzývání Hospodinova jména souvisí se stavbou oltáře – vyjádření toho, že k bohoslužbě v její nejjednodušší podobě patří jako základní elementy ‚slovo‘ a ‚jednání.‘

S výjimkou Ex 34,5 už termín ‚vzývat Hospodinovo jméno‘ v Pentateuchu nenajdeme pro vyjádření kultického vztahu (obřadu).

Jediný doklad termínu ‚vzývat jméno Hospodinovo‘ v deuteronomistické tradici nalezneme v 1Kr 18,24, jehož cílem je ukázat Hospodina jako jediného skutečného Boha.

V žalmech má vyjádření ‚vzývat Hospodinovo jméno‘ několik významů:

-nářek před Hospodinem, obsahující nejednou rovněž obžalobu protivníků a prosbu o Boží zastání a pomstu. (Ž 79,6; 80,29; 116,4), vyjádření radosti a chvály (Ž 105,1; 116,13.17).

Vzhledem k tématu mé práce se nebudu hlouběji věnovat všem významovým odstínům termínu ׀רֻֿ . Podrobněji se zaměřím na význam „povolávat“ ve smyslu Božího oslovení člověka.

2.1.2 Povolání národa

Ve Starém zákoně se povolání netýká pouze jednotlivců. Zvláštním způsobem si Bůh vyvolil celý izraelský národ.⁵⁷ Povolal jej skrze Mojžíše, dál k němu mluvil skrze proroky. Vnější způsob povolání národa se liší od povolání jednotlivců. Avšak stejně jako pro povolané jedince vyplývají z Božího povolání i pro Izrael určité důsledky. Je vyčleněn ze společenství ostatních národů, nesmí se klanět cizím božstvům, je mu svěřeno poslání.⁵⁸

Povolání Izraele k povolávání

Hospodin si vyvolil svůj lid, aby byl jeho zvláštním vlastnictvím. Bez jakýchkoli jeho zásluh.⁵⁹ Zároveň měl být tento lid Hospodinovým svědkem uprostřed ostatních národů. Svědkem jeho mocných skutků, svědkem jeho věrnosti, svědkem toho, že „není jiného Boha mimo Hospodina.“⁶⁰ Součástí povolání Izraele je totiž též poslání mezi ostatními národy. Poslání svědčit, někdy svou pouhou přítomností, jindy slovem o Hospodinu a povolávat k životu. Jedním ze starozákonních textů, který ukazuje úkol Izraele volat svým životem a někdy i slovy ostatní národy k obrácení, je kniha proroka Jonáše. Na jejím konci vyučuje Bůh Jonáše milosrdenství a dává mu nahlédnout do svého smýšlení; Jonáš plane hněvem, že Hospodin město nezničil, zatímco Bůh zjevuje svůj soucit s lidem, který „nedovede rozeznat pravici od levice.“⁶¹ Skrze toto vyprávění o Jonášovi se Bůh zjevuje jako slitovný a milosrdný, jemuž není tento svět lhostejný. Zároveň je zde též naznačena úloha, jakou má v tomto světě hrát Boží lid.

2.2 Povolání konkrétních lidí ve Starém zákoně

Ve Starém zákoně nacházíme zaznamenanou nejednu událost povolání, tedy Božího oslovení člověka.⁶² Všechny tyto události mají společné momenty: popisují okamžik setkání s Bohem, s tím, který člověka nekonečně převyšuje. Tento Bůh se sklání

---

⁵⁷ Dt 6, 6-7.

⁵⁸ Lv 20,26

⁵⁹ Dt 7,6-7.

⁶⁰ Srov. Dt 4,35.

⁶¹ Jon 4.

⁶² Povolání Abrama Gn 12,1-3, Mojžíše Ex 3, Samuela 1Sm 3,1-10, Izaiáše Iz 6 aj. Není-li uvedeno jinak, jsou všechny odkazy a citace z Písma svatého čerpány z Českého ekumenického překladu Starého a Nového zákona z r.1993.

k člověku a dává se mu poznat, zakusit, zjevuje se mu. Dělá první krok. Na člověku je, jak na toto gesto odpoví. Je zván a toto pozvání může odmítnout.

Zároveň s momentem setkání nacházíme v těchto starozákonních popisech rovněž pověření ke službě, k úkolu. Povolání je spojeno s posláním⁶³.

Bůh nevolá anonymní dav. Oslovuje konkrétního člověka, zjevuje se mu v jeho konkrétní životní situaci, nebo-li slovy Písma „...volá ho jménem...“⁶⁴. Tak, aby jej člověk mohl „uslyšet“, aby mohl porozumět tomuto volání. Volá způsobem, který je pro daného člověka přijatelný, srozumitelný. Někdy je součástí povolání i změna jména. Nové jméno má vyjádřit zásadní změnu existence. Nové nasměrování, nový začátek, nový způsob života, bytostnou proměnu. Tato proměna, změna existence, nemusí být okolím přijata zrovna s nadšením. Novost, radikalita, smýšlení, které nerespektuje „vyjeté koleje“, to vše se může snadno stát záminkou k posměchu, odsouzení, vyloučení ze společenství svých známých, rodiny.⁶⁵ Mnohdy bývá člověk, který se snaží být věrný přijatému povolání a zkušenosti s Hospodinem usvědčením pro ostatní. Nastavuje jim zrcadlo. To obvykle není nikomu příjemné. A tak jedním z trpkých plodů, které s sebou často povolání přináší, je jistý druh osamocení spojený nejednou s nepochopením těch nejbližších.

Odpověď na Boží výzvu může být pohotová, plná víry a poslušnosti,⁶⁶ ale též váhavá, s mnoha pochybnostmi a určitou nechutí⁶⁷.

2.2.1 Adam a Eva

„I řekl Bůh: ‚Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.‘

Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil. A Bůh jim požehnal a řekl jim: ‚Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.‘ (Gn 1,26–28)

Text o stvoření člověka. První slova o člověku, kterému je vdechnut život a který má být Božím obrazem. První slova o člověku, jeho velikosti, jeho úkolu. Hned v úvodní kapitole Bible jsme svědky prvního povolání. Prvního a základního povolání člověka, totiž

---

⁶³ „Odejdi ze své země...“ Gn 12,1; „Jdi a řekni tomuto lidu...“ Iz 6,9n; „Vstaň, jdi do Ninive...a volej proti němu...“ Jon 1,2.

⁶⁴ Ex 3,4; 1Sm 3,4-10; Iz 43,1. Ex 33,17

⁶⁵ Gn 12,1; Jer 12,6; 15,17.

⁶⁶ 1 S 3,1-10.

být obrazem Božím. Z tohoto základu vychází všechna ostatní povolání, je-li vůbec možno mluvit o ‚ostatních povoláních.‘ Spíše můžeme říci, že v základu každého pravého (tedy skutečně Božího) jednotlivého povolání, každé osobní cesty člověka k Bohu je toto povolání ‚být obrazem Božím‘.

Bůh tvoří člověka, volá jej k životu, povolává jej, aby byl Božím obrazem. To je jeho základní úkol. Bůh chce skrze něj zjevovat sebe sama v tomto světě. Člověk má být tím, kdo neviditelnou přítomnost Boží ve světě reprezentuje. „Oba výrazy, obraz a podoba, chtějí podtrhnout to, co tvoří člověka člověkem: obecnství s Bohem.“⁶⁸

2.2.2 Abram

„I řekl Hospodin Abramovi: ‚Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou Ti ukážu.‘

Učiním Tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnáním! Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“

A Abram se vydal na cestu, jak mu Hospodin přikázal.“ (Gn 12,1–4)

Povolání Abrama, muže Božího, otce víry, je zde popsáno několika prostými větami. Bůh oslovuje Abrama. Je iniciátorem celého dění, prvním, kdo jedná. Abram má odejít ze své země, opustit své rodiště. Přitom neví konkrétně, kam jít. Ví dobře, co všechno opouští, ale netuší, co všechno pro něj Bůh připravuje. Bylo mu řečeno pouze „...do země, kterou Ti ukážu.“ Abram má opustit to hmatatelné, konkrétní, jisté kvůli nehmatatelnému, „nejistému“ zaslíbení. Má opustit svoje jistoty a vstoupit do „Boží nejistoty.“

Do Sárajiny neplodnosti zaznívá Hospodinův příslib potomstva. Nejenže Bůh Abramovi požehná, ale on sám se má stát požehnáním pro druhé.⁶⁹

A Abramova odpověď na toto Boží oslovení? „A Abram se vydal na cestu, jak mu Hospodin přikázal.“ Nic víc a nic míň. Bez zbytečných otázek, bez dlouhého váhání, aniž by si stanovoval podmínky. V poslušné a odvážné víře se vydává na cestu.

---

⁶⁷ Ex 4,1-13; Jr 1,6.

⁶⁸ Výklady ke Starému zákonu. Praha: Kalich 1991, 25.

⁶⁹ „Bůh bude Abramovi neochvějnou oporou, Abram pak bude pro druhé výzvou i zprostředkovatelem požehnání. Lidé, kteří mu budou žehnat a svým požehnáním uznají na něm spočívající Boží požehnání, dojdou sami od Boha požehnání (hebr. slovesná forma vyjadřuje přísně vzato fakt, že si jménem Abramovým budou žehnat navzájem). Abramovo vyvolení tedy není jeho osobní výsadou, nýbrž posláním, do něhož je

2.2.3 Mojžíš

(Biblický text Ex 3; 4,1–17 není vzhledem ke svému rozsahu uveden).

Hospodin upoutá Mojžíšovu pozornost skrze svého posla v hořícím keři. Zavolá Mojžíše a představuje se mu odkazem na jeho předky – Abrahama, Izáka a Jákoba. Zjevuje Mojžíšovi svůj úmysl poslat ho k faraónovi a vyvést Izraelce z Egypta.

Mojžíš se brání – „...Kdo jsem já, abych šel k faraónovi...“

Opět promlouvá Bůh a ujišťuje Mojžíše svou přítomností.

Mojžíš opět nesouhlasí, chce znát Hospodinovo jméno, aby mu Izraelci uvěřili.

Hospodin zjevuje Mojžíšovi své jméno, posílá ho nejprve za Izraelskými staršími. Teprve s nimi má jít Mojžíš k faraónovi a žádat o propuštění Izraelců.

Mojžíš opět namítá, obává se, že mu Izraelci stejně neuvěří.

Hospodin mu ukazuje znamení, která bude moci činit, jimiž dokáže, že ho skutečně posílá Hospodin.

A – Mojžíš opět odmítá. Tentokrát proto, že neumí mluvit, že má neobratná ústa.

Hospodin odkazuje Mojžíše na sebe, neboť on stvořil lidská ústa a činí člověka výmluvným. Ani v neobratných ústech tedy není problém, pokud se Mojžíš spolehne na Hospodina.

Mojžíš odmítá.

Hospodin ustanovuje Árona, aby byl Mojžíšovými ústy.

Ani nad odmlouvajícím služebníkem Hospodin neláme hůl. Postupně Mojžíše usvědčuje, že vědomí nevybavenosti není tím rozhodujícím důvodem jeho odmítání. Hospodin přestává s Mojžíšem diskutovat. Vynáší své rozhodnutí. I v hněvu se svým služebníkem počítá.

2.2.4 Samuel

„Mládenec Samuel vykonával službu Hospodinovu pod dohledem Éliho. V těch dnech bylo Hospodinovo slovo vzácné, prorocké vidění nebylo časté. Jednoho dne ležel Éli na svém místě. Oči mu začaly pohasínat, takže neviděl. Boží kahan ještě nezhasl a Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána. Hospodin zavolal na Samuela. On odpověděl: „Tu jsem.“ Běžel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ On však řekl:

---

zahrnuto nespočetné množství budoucích lidí...“ Pentateuch. Český katolický překlad, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2006. Poznámka k textu na str.64-65.

„Nevolal jsem, lehni si zase.“ Šel si tedy lehnout. Ale Hospodin zavolal Samuela znovu. Samuel vstal, šel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ On však řekl: „Nevolal jsem, můj synu, lehni si zase.“ Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno. A znovu, potřetí, zavolal Hospodin Samuela. On vstal, šel k Élímu a řekl: „Tu jsem, volal jsi mě.“ Tu Élí pochopil, že mládence volá Hospodin. I řekl Élí Samuelovi: „Jdi si lehnout; jestliže Tě zavolá, řekneš: Mluv Hospodine, tvůj služebník slyší.“ Samuel si tedy šel lehnout na své místo. A Hospodin přišel, stanul a zavolal jako předtím: „Samueli, Samueli!“ Samuel odpověděl: „Mluv, tvůj služebník slyší.“ (1 S 3,1–10)

Hospodin se Samuelovi zjevuje tím, že mluví. Samuel pokládá třikrát toto volání za volání Élího. Neznal totiž Hospodina a jeho slovo, proto není schopen pochopit jeho volání.⁷⁰ Hospodin je opět ten, který je iniciátorem, je první, kdo oslovuje. On je ten, který nejprve volá Samuela. Samuel odpovídá. Reaguje na Boží oslovení.

2.2.5 Izajáš

Toho roku, kdy zemřel král Uzijáš, spatřil jsem panovníka. Seděl na vysokém a vznosném trůnu a lem jeho roucha naplňoval chrám. Nad ním stáli serafové ... volali jeden k druhému: „Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy.“ ... I řekl jsem: „Běda mi, jsem ztracen. Jsem člověk nečistých rtů a mezi lidem nečistých rtů bydlím, a spatřil jsem na vlastní oči Krále, Hospodina zástupů.“ Tu ke mně přiletěl jeden ze serafů. V ruce měl žhavý uhlík, který vzal kleštěmi z oltáře, dotkl se mých úst a řekl: „Hle, toto se dotklo tvých rtů, tvá vina je odňata a tvůj hřích je usmířen.“ Vtom jsem uslyšel hlas Panovníka: „Koho pošlu a kdo nám půjde?“ I řekl jsem: „Hle, zde jsem, pošli mne!“ Odpověděl: „Jdi a řekni tomuto lidu: ...“ (Iz 6,1–9a)

Izajášovi se dává Hospodin poznat ve zjevení. Izajáš spatří Panovníka, sedícího na vysokém trůnu. Zakouší přítomnost Boží slávy. Izajáš reaguje tím, že vyznává svou hříšnost. Uvědomuje si svůj konec; hříšný člověk nemůže spatřit Hospodina a nezemřít.⁷¹ Bůh se však prokazuje jako Král milosrdný a slitovný. Jeden ze serafů očišťuje žhavým uhlíkem prorokova ústa a oznamuje odnětí jeho viny a usmíření jeho hříchu. Poté slyší

---

⁷⁰ „V jazyce semitských národů neznamená výraz „poznat“ (hebrejsky yd‘) abstraktní vědění, ale skutečný žitý vztah. Znat nějakou věc znamená v těchto souvislostech mít s ní konkrétní zkušenosti... Znat někoho znamená být s ním v hlubokém osobním vztahu. ... Znat Boha znamená být jím zasažen; jeho soudem nebo jeho milosrdenstvím. V náboženském poznání vychází všechno od Boha. Dříve, než může člověk poznat Boha, Bůh zná člověka.“ Srov. Slovník biblické teologie, Řím: Velehrad-Křesťanská akademie 1991, 360.

⁷¹ Ex 33, 20; Sd 6, 22n; 13, 22n.

Izajáš Hospodinovu otázku: „Koho pošlu a kdo nám půjde?“⁷² Na tuto otázku odpovídá prorok bez váhání ačkoli nebyla adresovaná přímo jemu. Jeho bezprostřední odpověď byla dozajista ovlivněna právě prožitou zkušeností Boží slávy a moci, ale rovněž jeho milosrdenství. To co přijal si nenechává jen pro sebe. Přijímá nelehké poslání – zvěstovat Izraeli zkázu.

2.2.6 Jeremjáš

Stalo se ke mně slovo Hospodinovo: „Dříve, než jsem tě vytvořil v životě matky, znal jsem tě, dříve, než jsi vyšel z lůna, posvětil jsem tě, dal jsem tě pronárodům za proroka.“ Nato jsem odpověděl: „Ach, Panovníku Hospodine, nevím, jak bych mluvil. Jsem přece chlapec.“ Ale Hospodin mi řekl: „Neříkej: Jsem chlapec. Všude, kam tě pošlu, půjdeš, a všechno, co ti přikážu, řekneš. Neboj se jich, já budu s tebou a vysvobodím tě, je výrok Hospodinův.“ Hospodin vztáhl svou ruku a dotkl se mých úst. Pak mi Hospodin řekl: „Hle, vložil jsem ti do úst svá slova. Hled', tímto dnem tě ustanovuji nad pronárody a nad královstvími, abys rozvracel a podvracel, abys ničil a bořil, stavěl a sázel.“ (Jr 1,4–10)

Hospodin se dává Jeremjášovi poznat ve svém slově. Ujišťuje ho, že jej znal dříve, než vznikl v mateřském lůně. Posvětil ho dříve, než se narodil, dal jej pronárodům za proroka. Tedy Jeremjášův život je pevně v Boží ruce, v Božím srdci, dřív, než byl Jeremjáš počat. Na začátku jeho povolání je Boží vůle, Boží rozhodnutí jako něco, o co se má Jeremjáš opřít, čemu má věřit a na co má cele spoléhat.

I přes toto ujištění je Jeremjášova reakce plná obav: „...nevím, jak bych mluvil. Jsem přece chlapec.“⁷³ Necítí se k takovému úkolu vhodný, zralý. Brání se Božímu povolání.

Jeremjášovy výmluvy však nejsou pro Hospodina překážkou. Odpovídá na ně příkazem a příslibem: „Neříkej: Jsem chlapec. Všude, kam tě pošlu, půjdeš, a všechno, co ti přikážu, řekneš. Neboj se jich, já budu s tebou a vysvobodím tě, je výrok Hospodinův.“⁷⁴ Poté se dotýká prorokových úst, vkládá do nich svá slova a pověřuje Jeremjáše. Obsah pověření je vyjádřen převážně destruktivními slovy: „...Abys rozvracel a podvracel, abys ničil a bořil, stavěl a sázel.“ Konečným cílem jeho služby ale není zkáza a zničení.

---

⁷² „Člověk ve své tělesnosti stojí v ustavičné vzpouře proti Bohu a jeho zákonu. Teprve když Bůh jeho hřích překryje, stává se novým stvořením, je schopen slyšet Boží oslovení a postavit se do Božích služeb.“ Výklady ke Starému zákonu IV, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1998, 38.

⁷³ Jr 1,6.

⁷⁴ Jr 1,7.

Poslední dvě slova pověření jasně ukazují, k čemu má jeho služba směřovat. K obnově, vzniku nového namísto starého a překonaného.

2.3 Shrnutí

Povolání a poslání, o nichž se dozvídáme ze starozákonních textů, jsou velmi různá. Bůh promlouvá ke každému povolánému v jiné situaci, za jiných okolností. Rovněž reakce volaných se od sebe liší. Při četbě biblického textu o Mojžíšově povolání se nám může až tajit dech. Mojžíš si nebere vůči Hospodinu servítky, brání se přes všechna Boží ujištění o pomoci. Až tvrdohlavě si stojí na svém. Text nikde nevyjadřuje, že by Mojžíš změnil názor. Spíše se může zdát, že mu, lidově řečeno, nic jiného nezbylo, než toto povolání přijmout. A Hospodin se nenechá odradit svým reptajícím služebníkem. I přes své reptání zůstal Mojžíš pro Hospodina „použitelný.“

Naproti tomu můžeme být svědky poslušné odpovědi Samuela: „*Mluv Hospodine, tvůj služebník slyší.*“⁷⁵ Ani slovo, náznak nějaké námitky vůči Bohu. Připravenost ke službě.

Izajáš vyznává svoji hříšnost, je uchvácen Božím majestátem. Přijímá poslání.

Přes svoji rozdílnost nebo spíše zcela evidentní jedinečnost mají výše předložené texty některé společné rysy:

-Tím, kdo iniciuje toto setkání, je Bůh. On je tím, kdo volá člověka. Člověk na toto volání nějak reaguje. Odpovídá a posléze, dříve nebo později (viz povolání Mojžíše) přijímá pozvání, naslouchá oslovení. Ocítá se v Boží přítomnosti.

-Bůh volá jménem, tj. povolání má silně osobní charakter, je člověku „šité na míru.“ Bůh zná toho, koho volá.

-Povolání směřuje k poslání, úkolu, není samoučelné.

-Povolání a jeho přijetí má dopad na osobní život člověka. Jedná se o nový začátek, novou existenci, vyjádřenou někdy i změnou jména. Nezřídká znamená přijetí povolání vyloučení z kruhu známých, z rodiny, až určitou osamocenost.

2.4 Jak mluví o povolání Nový zákon

2.4.1 Překlad kořene ,)rQ‘ do řečtiny

Starozákonní termín *qr‘* překládá LXX nejčastěji řeckým *kalēi=n* - volat 1. jménem, oslovit, pojmenovat, jmenovat se; 2. pozvat, zavolat, předvolat; 3. povolat jako ustálený náboženský termín (povolání do Božího království, k víře...). Méně častým výrazem je *boq=n* – křičet, volat. Další užití výrazy vyjadřují významové rozdíly -

khru/ssein – (veřejně) vyhlašovat, zvěstovat, kázat; a)naginw/skein – číst, předčítat; kra/zein – křičet, hlasitě volat; fwnei=n – 1.vydávat zvuk, zvučet; volat, křičet 2.někoho volat, oslovovat, zavolat, zvat.

Podrobněji se budu zabývat pouze prvním nejčastějším z výše zmíněných termínů.

2.4.2 Užití v klasické řecké oblasti

ka/lew – volat, označuje – v protikladu ke keleu/w /poroučet, rozkazovat/ – přímé nebo zprostředkované oslovení někoho jiného, s cílem „přitáhnout“ dotyčného blíž k sobě. V řecké oblasti z toho vyplývají tyto významy:

-pozvat- do domu, na slavnost; rovněž svolat veřejné shromáždění.

-předvolat – před soud

-nazvat – oslovit, ale i dát jméno

e)pikale/w – zavolat. Ve smyslu náboženském „vzývat božstvo“. V právním smyslu vyzvat , např. panovníka, lid.

Termín „povolání“ zůstal v řeckém chápání omezen na kněžskou nebo jinou duchovní službu.

2.4.3 Užití v Novém zákoně⁷⁶

Také v NZ nese kale/w význam „dát jméno“ nebo také „dát nové jméno.“⁷⁷

Častěji se za pasivním výrazem „být nazván, jmenovat se“ skrývá výpověď o bytí, existenci nějakého člověka nebo věci. Dar nového jména, nové pojmenování člověka je vyjádřením nové existence. Je skutečně začátkem nového života a pro ty, kterých se týká, je na jejich životní cestě důležitým mezníkem.

Dalším významem je pozvat – převážně v souvislosti s jídlem, hostinou, královskou hostinou⁷⁸. Ježíš je pozván na svatbu⁷⁹. Tento termín nalezneme rovněž v knize Zjevení v souvislosti s pozváním na Beránkovu svatební hostinu⁸⁰. V prvním případě pozvání jako vstupenka, bylo to pro pozvané. U Matouše – pozvaní jí nebyli hodni. Je to podobenství, jsme zváni, záleží na nás, zda využijeme pozvání, je to jakési privilegium. V druhém

---

⁷⁵ 1 S 3,9.

⁷⁶ Zpracováno podle: COENEN Lothar: Berufung, in: Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, Wuppertal: R. Brockhaus Verlag 1986, Band I, 86–92.

⁷⁷ Mt 1,21; J 1,42.

⁷⁸ Lk 14,7–24.

⁷⁹ J 2,2.

případě – Ježíš pozván na svatbu, slavnost. Ve Zjevení – blaze těm, kdo jsou pozváni. Pozvání není chápáno pouze jako privilegium, „za ním“ je stále přítomné Pánovo volání.

Hlubší význam má slovo *καλεῖν* v Mk 2,17. Znamená více, než pouze jednorázové pozvání. Příběh popisující člověka, který ignoruje Boží pozvání, chce doložit, že dotyčný promarní nejen příležitost, ale též život a naději.

O užití termínu u apoštola Pavla a též v ostatních listech Nového zákona bude pojednáno níže.

Konkrétní povolání člověka, tedy osobní setkání s Hospodinem, které je pro dotyčného pozváním k novému vztahu, k novému životu, nám evangelia⁸¹ nezaznamenávají pouze strohým oznámením o tomto povolání. Nacházíme v nich několik situací, několik povolání, která jsou popsána. Ne vždy je přítom užití termínu *καλεῖν* nebo slov odvozených. Přitom se ale čtenář stává svědkem celé situace povolání, procesu, dialogu, který se odehrává mezi člověkem a Bohem. Dozvídá se tak vlastně vnitřní obsah slova „povolání“, aniž by ho bylo v textu přímo užit. Evangelia nám v několika zaznamenaných situacích vykreslují povolání „zevnitř“.

Ten, o kom evangelia přednostně svědčí, je Ježíš z Nazareta. Starý zákon dosvědčuje, jak Bůh promlouval ke svému lidu, ke svým služebníkům. Někdy sám⁸², někdy skrze své posly⁸³, někdy mluvil k lidu skrze proroky⁸⁴. V evangeliích Bůh promlouvá ve svém Synu; skrze svého Syna.⁸⁵ Znovu volá svůj lid, tentokrát slovy Ježíše z Nazareta.

Ježíš od začátku svého působení vyzývá lidi, aby ho následovali. Povolal svých Dvanáct⁸⁶ a podobně volá i jiné⁸⁷. „Celé jeho kázání vlastně obsahuje trvalou výzvu k následování po novém, jen jemu známé cestě.“^{88,89}

---

⁸⁰ Zj 19,9.

⁸¹ „Řecké slovo *ευαγγελιον* znamená dobrou zprávu či radostnou zvěst. V křesťanském prostředí nabylo zvláštního významu. První křesťané je ještě před napsáním nejstarších nz spisů použili pro svědectví o Ježíši Kristu, především o tom, že jeho život neskončil potupnou smrtí: Kristus vstal z mrtvých a byl vyvýšen, Bůh se k němu a k jeho dílu přiznal a zjevil jeho božství.... Toto zjevení je přijímáno vírou a předáváno vyznáním. Proto mělo evangelium v původním smyslu tvar formulí víry, ustálených ústní tradicí, jako např.: 1K 15,3b-5 nebo Ř 1,3-4. Spisy o Ježíšově vystoupení, které vzkříšením teprve vrcholí, začaly být označovány jako evangelium až v polovině druhého století. ... Evangelia jako knihy vysvětlují, kdo to byl a jak jednal vzkříšený Spasitel za svého pozemského života. Zachycují jak pašijní příběh a zvěst o Ježíšově vzkříšení, tak i soubory jeho výroků a lidovou tradici o jeho činech.... Byla sepsána na základě zkušenosti s živým Kristem.“ Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad, Praha: Česká biblická společnost 1993, 10 (NZ část).

⁸² Ex 33.

⁸³ Sd 6,11–24.

⁸⁴ Mi 6,1–16; Jr 15,1–9.

⁸⁵ Žd 1,1–2.

⁸⁶ Mk 3,13.

⁸⁷ Mk 10,21; L 9,59–62.

⁸⁸ Mt 16,24.

2.5 Konkrétní povolání zaznamenaná v evangeliích

2.5.1 Povolání učedníků v synoptických evangeliích⁹⁰

Když šel podél Galilejského moře, uviděl Šimona a jeho bratra Ondřeje, jak vrhají síť do moře; byli totiž rybáři. Ježíš jim řekl: „Pojďte za mnou a učiním z vás rybáře lidí.“ Ihned opustili síť a šli za ním. O něco dále uviděl Jakuba Zebedeova a jeho bratra Jana; ti byli na lodi a spravovali síť. Hned je povolal. A zanechali na lodi svého otce Zebedea s pomocníky a šli za ním (Mk 1,16–20).

U Matouše a Marka nacházíme téměř totožné vyprávění o povolání učedníků. Čím je toto vyprávění charakteristické? Jaké důležité momenty v něm můžeme vystopovat? První krok zde dělá Ježíš. Je to on, kdo oslovuje. Odpovědí na toto oslovení je v tomto případě opuštění všeho a následování Ježíše. Galilejští rybáři „...hned zanechali síť a šli za ním.“⁹¹

Lukáš klade na počátek události povolání učedníků zázračný rybolov. Zkušenost mocného činu, jež vede k úžasu. Petr padá Ježíšovi k nohám, vyznává svoji hříšnost. Ježíš jej povolává. (Stejně jako u Izajáše – též svědek Boží moci a slávy, vyznává svou hříšnost a je povolán).

2.5.2 Povolání učedníků v Janově evangeliu⁹²

Ve zprávě o povolání učedníků jak o něm mluví autor čtvrtého evangelia nacházíme charakteristické momenty, které byly zmíněny již dříve – Ježíš oslovuje a zve k následování⁹³, člověk odpovídá tím, že jde za Ježíšem.⁹⁴ Přesto je zpráva čtvrtého evangelia mnohem rozsáhlejší, než-li podání synoptická. Rovněž svým teologickým zpracováním přesahuje rámec, naznačený synoptiky. I z těchto důvodů bych se ráda tomuto textu Janova evangelia věnovala podrobněji.

Pro plné zasazení zprávy o povolání učedníků se nejprve zaměříme na obsah a teologický záměr Janova evangelia.

---

⁸⁹ Slovník biblické teologie. Řím: Velehrad – Křesťanská akademie 1991, 359–360.

⁹⁰ Mt 4,18–22; Mk 1,16–20; L 5,1–11; J 1,35–51.

⁹¹ Mt 4,20.

⁹² Zpracováno podle: HARRINGTON Daniel J. SJ, MOLONEY Francis J. SDB: The Gospel of John (=Sacra Pagina). Collegeville Minnesota: The Order of St. Benedict, Inc., The Liturgical Press, Collegeville 1998, 50–62; a podle HAENCHEN Ernst: Johannesevangelium. Ein Kommentar, Tübingen J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) 1980, 172–185.

⁹³ J 1,43.

⁹⁴ J 1,39.

Povolání učedníků (J 1,35-51) je v Janově evangeliu součástí většího celku prvních dnů Ježíšových (J 1,19-51). Evangelium dělí text do čtyř dnů, přičemž každý další den po dni prvním, je uveden pouze slovy „Druhého dne...“⁹⁵, nikoli tedy „třetího dne,“ „čtvrtého dne.“ Vědci spojují téma „dní“ se sedmi dny stvoření.⁹⁶ Druhá kapitola totiž začíná slovy „Třetího dne byla svatba v Káně Galilejské...“⁹⁷, což dává dohromady počet sedm. V Káně „učinil Ježíš počátek svých znamení“ tím, že proměnil vodu ve víno a zjevil svou slávu.⁹⁸ Završením sedmi „janovských“ dní je zjevení Boží (Ježíšovy) slávy, stejně jako jsou zjevováním Boží slávy dny stvoření.

Další podobnost, souvislost s tématem dní u Jana nacházíme v židovském svátku Pentekosté.⁹⁹ Biblický základ pro něj nacházíme v knize Exodu, v textu popisujícím zjevení Boží slávy a dar Zákona.¹⁰⁰ Lidé na tento dar ale nebyli připraveni. Proto Bůh Mojžíšovi řekl, aby se lid během tří dnů připravili. Třetího dne se pak zjeví na hoře Sinaj v hromech a blescích Boží sláva.¹⁰¹

Liturgické oslavě této události, jak to popisují targumy a rabínská literatura, předcházely dny přípravy – stejně jako se pod horou Sinaj připravovali Izraelci na dar Zákona. Židé však dny příprav prodloužili ze tří na čtyři, aby měli více času. V těchto dnech se připravují na zjevení Boží slávy a dar Zákona. Ve čtvrtém dni tato příprava vrcholí a zároveň je tento dnem prvním dnem oslav tohoto zjevení a daru Zákona. Oslava pak trvala tři dny.

Podíváme-li se nyní zpět na text Janova evangelia, je tato souvislost ve světle předcházejících řádků zřejmější. Čtyři dny „příprav,“ které jsou popsány v první kapitole Janova evangelia jsou završeny třemi dny svatebního veselí, jehož vrcholem je zjevení Ježíšovy slávy v proměnění vody ve víno.

Stručný obsah čtyř dnů, o kterých mluví první kapitola Jana:

1.den – Jan odvrací pohled ostatních od sebe sama a ukazuje na Jiného. Těm, kteří byli poslání z Jeruzaléma, aby se ho ptali po jeho osobě a původu,¹⁰² svědčí o Někom, kterého neznají. Jejich pozornost zaměřuje jiným směrem.

2.den – Jan svým svědectvím vyznává Ježíše jako Božího beránka a Syna Božího.

---

⁹⁵ J 1,29.35.43.

⁹⁶ Srov. HARRINGTON Daniel J. SJ, MOLONEY Francis J. SDB: The Gospel of John (=Sacra Pagina).. Collegeville Minnesota: The Order of St. Benedict, Inc.,The Liturgical Press, Collegeville 1998, 50.

⁹⁷ J 2,1.

⁹⁸ J 2,11.

⁹⁹ Svátek, připomínající dar Zákona.

¹⁰⁰ Ex 19.

¹⁰¹ Srov. Ex 19, 10–11.

¹⁰² Srov. J 1,19.

3.den – Někteří z Janových učedníků následují Ježíše; Šimon je nazván Petrem.

4.den – Poslední den ‚velké přípravy‘ je zároveň prvním ze tří dnů (dle Exodu 19), v nichž se zjevuje Boží sláva. Ježíš přebírá iniciativu, povolává učedníky a zjevuje sám sebe, svoji totožnost. Povolává Filipa a před Natanaelem a ostatními učedníky zjevuje svoji identitu.

Toto je svědectví Janovo, když k němu Židé z Jeruzaléma poslali kněze a levity, aby se ho otázali: „Kdo jsi?“ Nic nepopřel a otevřeně vyznal: „Já nejsem Mesiáš.“ Znovu se ho tedy zeptali: „Jak to tedy je? Jsi Eliáš?“ Řekl: „Nejsem.“ „Jsi ten prorok?“ Odpověděl: „Ne.“ Řekli mu tedy: „Kdo jsi? Ať můžeme přinést odpověď těm, kdo nás poslali. Za koho se sám pokládáš?“ Řekl: „Jsem hlas volajícího na poušti: Urovňte cestu Páně – jak řekl prorok Izaiáš.“ Ti vyslaní byli z řad farizeů. Otázali se ho: „Proč tedy křtíš, když nejsi ani Mesiáš ani Eliáš ani ten Prorok?“ Jan jim odpověděl: „Já křtím vodou. Uprostřed vás stojí, koho vy neznáte – ten, který přichází za mnou; jemu nejsem hoden ani rozvázat řemínek u jeho obuvi.“ To se stalo v Betanii, na druhém břehu Jordánu, kde Jan křtil (J 1,19–28).

Hlavním tématem prologu a následně prvního dne je otázka Ježíšovy identity a svědectví Jana Křtitele o Ježíši. Jan nastolil téma mesiášství tím, že vyznal Ježíše jako Mesiáše. Vyznání mesiášství bylo důležité pro pochopení jak Janovy, tak Ježíšovy identity. Jan připravoval židy na to, aby Ježíš mohl přijít a říct „Já jsem to.“ Lidé chápali Jana jako předchůdce Mesiáše (=Eliáše). Jan vysvětluje svou identitu, své poslání textem z proroka Izajáše („Hlas volajícího na poušti: Urovňte cestu Páně.“)¹⁰³ jako poslání svědka.

Poslové, vyslaní z Jeruzaléma farizeji, měli za úkol zjistit, proč Jan křtí. Křestní praktiky byly spojovány se sektou v Qumránu a současně s činností proroků, Eliáše a též očekávaného Mesiáše.

Jan, který křtí vodou, svědčí o Ježíši, který již přichází a jehož postava daleko přesahuje židovská mesiánská očekávání. Ježíš sám se v prvním dni vůbec nevyskytuje. Reprezentanti židovského světa jsou zde zamítnuti a začíná příprava na příchod Pána.

Druhého dne spatřil Jan Ježíše, jak jde k němu, a řekl: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa. To je ten, o němž jsem řekl: Za mnou přichází někdo větší, neboť byl dříve, než já. Já jsem nevěděl, kdo to je, ale přišel jsem křtít vodou proto, aby ho poznal

---

¹⁰³ Iz 40,3.

Izrael.“ Jan vydal svědectví: „Spatřil jsem, jak Duch sestoupil jako holubice z nebe a zůstal na něm. A já jsem stále nevědě, kdo to je, ale ten, který mě poslal křtít vodou, mi řekl: „Na koho spatříš sestupovat Ducha a zůstat na něm, to je ten, který křtí Duchem svatým.“ Já jsem to viděl a dosvědčuji, že toto je Syn Boží.“ (J 1,29–34)

V úvodu textu o druhém dni vidíme opět Jana Křtitele, který vydává svědectví o Ježíši. Ježíš k němu přichází a Jan jej nazývá beránkem Božím, tím, který snímá hříchy světa.¹⁰⁴ Je naplněním všech zaslíbení, tím, který křtí Duchem.

Janovo svědectví o Ježíši, jak nám jej zaznamenal autor evangelia, je prosté a přímé. Každým slovem ukazuje Jan na Ježíše, ne na sebe.

Ježíšův křest Janem - Ježíšovo zjevení Izraeli a sestoupení Ducha v podobě holubice potvrdilo a dalo základ Janovu svědectví a Ježíšovu dalšímu působení. Holubici jako symbol Ducha nacházíme v janovské i synoptické tradici. Sestoupením Ducha bylo naplněno mesiášské proroctví, obsažené v proroku Izaiášovi: „Na něm spočine Duch Hospodinův...“¹⁰⁵ Ježíš se objevuje v příběhu jako dospělý, Janem pokřtěný a Bohem potvrzený Syn Boží, který křtí Duchem. Druhý den ústí do otázky kým Ježíš je a co dělá.

Druhého dne tam byl opět Jan s dvěma ze svých učedníků. Spatřil Ježíše, jak jde okolo, a řekl: „Hle, beránek Boží.“ Ti dva učedníci slyšeli, co řekl, a šli za Ježíšem (J 1,35–37).

Ježíš se zdá, jakoby si udržoval odstup. I třetí den se ale setkáváme se svědectvím Jana Křtitele. Jan ukazuje svým učedníkům na Ježíše a znovu jej nazývá beránkem Božím. Janovi učedníci opouští statickou pozici Janových učedníků a následují Ježíše. Jan „pouze“ vyznal Ježíše, vydal o něm svědectví. Tento „pokyn“ byl pro učedníky dostatečný a následují toho, na kterého jejich učitel ukázal. Celá scéna i následující rozhovor jsou zaznamenány velmi prostě. Zcela obyčejně. Vnímavější čtenář téměř hmatatelně cítí, že mnohem více zůstalo nevyřčeno. Za prostými slovy se skrývá hluboký smysl. Mnoho

---

¹⁰⁴ Významem této věty se zabývalo mnoho vědců. „Boží“ v souladu s biblickým myšlením znamená, že pouze Bůh může snímá hříchy → Ježíšovo bytí pramení z Boha. Označení „beránek“ je vykládáno různě. 1. je srovnáváno s 53. kapitolou proroka Izaiáše („...jako beránek, vedený na porážku...“ Iz 53, 7b). 2. Odkaz na slavného beránka z knihy Zjevení (Zj 5,12; 17,14.) 3. Přirovnání k beránkovi, který podle židovské tradice povede „stádo ovcí“ božího lidu. 4. V neposlední řadě se samozřejmě srovnává s pesachovým beránkem. Obětování pesachového beránka znamenalo pro židy obnovení smlouvy mezi nimi a Bohem. Ježíš však není kultovní obřad, on je Bůh sám. Ježíš není ani kultická oběť, ale ten, skrze něhož Bůh vstoupil do lidského světa, do příběhu lidstva. Srov. HARRINGTON Daniel J. SJ, MOLONEY Francis J. SDB: The Gospel of John (=Sacra Pagina). Collegeville Minnesota: The Order of St. Benedict, Inc., The Liturgical Press, Collegeville 1998, 58-59.

¹⁰⁵ Iz 11,2.

exegetů se domnívá, že oním „neznámým“ druhým učedníkem je samotný autor evangelia. Proto není třeba mnoho slov. Jen on sám ví, jaká hloubka se za těmito několika málo prostými slovy skrývá a co vše je jimi vyjádřeno. Autor evangelia zde vypráví vlastní historii, událost svého vlastního povolání. Prostými slovy mluví o událostech, které pro něj měly s ničím nesrovnatelný význam.

Oba učedníci reagují na svědectví Jana. Ježíš v této scéně ještě ani nepromluvil a oni již jdou za ním. Pouze na základě Janova svědectví. Janovo svědectví v nich vzbudilo očekávání a oni jdou za Ježíšem, aniž by ho znali. Ale očekávají, možná jsou i trochu zvědaví.

K otevřenosti pro Boží povolání může často dopomoci prosté svědectví někoho jiného. Svědectví, které stejně jako u Jana Křtitele neukazuje na člověka, ale na Boha, který má moc vykonat v lidském životě veliké věci. Takové svědectví může být opravdovým ukazatelem, povzbuzením v očekávání, ačkoli Ježíš do života očekávajícího zatím ještě „nepromluvil“ (nezavolal).

Když se Ježíš obrátil a uviděl, že jdou za ním, otázal se jich: „Co chcete?“ Řekli mu: „Rabbi (což přeloženo znamená: Mistře), kde bydlíš?“ Odpověděl jim: „Pojďte a uvidíte!“ Šli tedy, viděli, kde bydlí, a zůstali ten den u něho. Bylo kolem čtyř hodin odpoledne (J 1,38–39).

Ježíš se otočí a ptá se po jejich touze: „Co chcete?“ Ví, kam směřují touhy Izraele. Oni mu odpovídají: „Rabbi, kde bydlíš?“ Každý učitel měl místo, kde shromažďoval své žáky, kde přednášel. Proto se učedníci ptají, kde přebývá. Vyprávění pokračuje prostým stylem i nadále. Ježíšova odpověď neskrývá jistou tajuplnost, pozvání. Žádné vysvětlování, popis. „Pojďte a uvidíte.“ Sami se přesvědčte. A evangelium pokračuje, že šli, viděli, kde bydlí a zůstali u něho. Zakusili, kde bydlí.

Autor vyprávění jakoby se chtěl vejít do co nejmenšího počtu slov. Každá věta, dialog jsou ve své jednoduchosti jasným náznakem mnohem hlubších skutečností, patrně dalších nevyjádřených událostí, které pro něj měly zásadní význam. Vyjadřuje se v náznacích a nevysloví víc, než je nezbytně nutné. Mnohem více zůstává skryto, snaží se jakoby „ukázat za.“ Nejde tu o přesný popis událostí do všech detailů a podrobností. Čtenáře možná napadne na základě textu nejedna otázka. Není přinejmenším zvláštní, že učedníci opouštějí svého dosavadního mistra beze slova rozloučení? Jak vysvětlit, že se Ježíš, o jehož křtu již není řeč, na místě křtu zdržel tak dlouho? Jan již vůbec nevystupuje jako Křtitel, ten, který pokřtil i Ježíše, ale stojí zde jako Ježíšův svědek. Proč se vlastně

ptali učedníci po Ježíšově příbytku? A našly by se bezesporu další otázky. Přesnou odpověď nám nedají ani nejpreciznější exegeze; zůstanou vždy na rovně hypotéz. Evangelista jim totiž vůbec nevěnuje pozornost, jsou pro něj nepodstatné.

Tato perikopa (v.35-39) rovněž nechce pojednat o vzniku kruhu apoštolů. Oba učedníci, o nichž je zde zmínka, zůstávají v celém úseku v anonymitě. Mnohem více jde o vznik společenství a zároveň vztah Jana a jeho učedníků k Ježíši. (To, že ve verších 40-51 je řeč o počátcích misie, je samozřejmé, neboť společenství a misie, obě tyto skutečnosti spolu v prvotním křesťanství velmi těsně souvisely.) Tento vztah byl nepřímo představen skrze všední skutečnosti – návštěva Ježíše. Čtenář, který na perikopu aplikuje křesťanské předporozumění, vidí již ve dvou učednících zástupce křesťanského společenství. Učedníci se dozvědí (zažijí), kde Ježíš přebývá a zůstávají u něho. Motto této scény je bezesporu slovo Jana Křtitele: „On musí růst, já však se menšit.“¹⁰⁶

Právě povolání člověka je skutečnost, která zůstává skrytá. Může být popsána do nejmenších detailů a přece, to nejpodstatnější, okamžik, kdy „přeskočí jiskra,“ čas vnitřního dialogu, hledání, to všechno jsou věci, které obvykle zůstávají nevysloveny. Jsou to skutečnosti příliš hluboké a intimní, než aby se vešly do slov, na papír. Tak nějak podobně můžeme vnímat text Janova evangelia. Autor hovoří v náznacích, jen to nejnutnější. Mnohem více zůstává nevysloveno.

Ježíš, když zjistil, že učedníci jdou za ním, se na ně obrátil a zeptal se jich, co chtějí. Ptá se na touhu jejich srdce. Boží volání odhaluje touhu lidského srdce, odkrývá nejhlubší touhu člověka, touhu po Bohu.¹⁰⁷ Boží volání člověka „usvědčuje“ z této touhy, staví ho tváří v tvář její realitě. A zároveň je pozváním. Ježíš řekl učedníkům: „Pojďte a uvidíte.“ A říká to znovu každému člověku skrze své volání. Každému znovu nabízí odpověď na nejhlubší otázky.

Již bylo řečeno, že Boží volání vynáší na světlo nejhlubší touhu člověka. Bůh uprostřed svého volání ale také nabízí odpověď na tuto touhu a zve každého, aby se sám přesvědčil. Aby zakusil a viděl, zda je společenství s Ježíšem dostačující odpovědí na tuto základní touhu jeho srdce.

Jeden z těch dvou, kteří slyšeli, co Jan řekl, a Ježíše následovali, byl Ondřej, bratr Šimona Petra. Vyhledal nejprve svého bratra Šimona a řekl mu: „Nalezli jsme Mesiáše,

---

¹⁰⁶ J 3,30.

¹⁰⁷ Srov. DRUHÝ Vatikánský koncil: Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes* (ze dne 7. prosince 1965), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, závěr čl.21.

(což je v překladu: Kristus).“ Přivedl ho k Ježíšovi. Ježíš na něj pohleděl a řekl: „Ty jsi Šimon, syn Janův; budeš se jmenovat Kéfas (což se překládá: Petr)(J 1,40–42).“

Jeden ze dvou učedníků se jmenoval Ondřej. O druhém se mnozí exegeté domnívají, že se jednalo o apoštola Jana. Ondřej jde a vyhledá svého bratra Šimona. Říká mu: „Nalezli jsme Mesiáše.“ Tato slova poté více méně stejně opakuje Filip, když po svém povolání vyhledá Natanaela. Prohlášení prvních učedníků, že našli Ježíše a dospěli k poznání jeho osoby, identity, není vlastně tak úplně pravdivé. Pravé učednictví totiž vychází z iniciativy Ježíše – to je stejné pro synoptickou i janovskou tradici. Navíc v Janově evangeliu zahrnuje učednictví též správné pochopení toho, kdo Ježíš je.

Ondřej přivádí svého bratra k Ježíšovi. Ježíš jej osloví jako Šimona, ale zároveň mu oznamuje změnu jeho jména. Bude se jmenovat Kéfas (Petr).¹⁰⁸ Je přitom užito futura, narozdíl od textu v Matoušově evangeliu, kde Ježíš mluví v přítomném čase.¹⁰⁹ Autor sází na to, že je v širokém povědomí Šimon Petr jako vůdce Dvanácti a že je též známo Ježíšovo zaslíbení změny jeho jména. Chce podtrhnout, že co bylo zaslíbeno, to se také splní.

Není zcela jasné, kdy vlastně Šimon obdržel nové jméno, neboť i Matouš jej užívá již dříve.¹¹⁰ Jelikož ale autor Janova evangelia nechtěl tuto skutečnost pominout, zasazuje ji, stejně jako Marek¹¹¹, do vyprávění o povolání učedníků. Matouš ji naproti tomu zmiňuje jako součást rozhovoru Ježíše s učedníky u Cesareje Filipovy.

V textu vidíme dva momenty, se kterými se můžeme setkat i v současnosti. Ondřejovo nadšení, ve kterém říká „Nalezli jsme Mesiáše,“ a ve němž vůbec nevidí, že to byl Ježíš, který je pozval, že to byl Jan, který jim na Ježíše ukázal..., toto nadšení, trochu slepé, potkáváme i dnes. A snad i patří k prvotním okamžikům povolání radost člověka, kterou obvykle vyjádří „našel jsem...“ Bylo by ovšem chybou neprorůst k upřímnému vyznání, že tím kdo „našel,“ byl ve skutečnosti Bůh, a člověk se pouze nechal nalézt.

Změna jména, o níž bylo již krátce pojednáno výše, naznačuje nový začátek, bytostně novou existenci. To, že Boží povolání zcela a od základů změní život člověka a tato změna se více či méně projeví i navenek, je fakt, který je platný i dnes. Boží povolání se i dnes projevuje jako mocná síla, na základě které lidé mění své hodnoty, názory, zvyky a způsob života vůbec.

---

¹⁰⁸ Aramejské ‚kéfas‘ znamená urostlou skálu. Řecké ‚petra‘ pak spíše skalní blok. Srov. HAENCHEN Ernst: *Johannesevangelium. Ein Kommentar*, Tübingen J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) 1980, 180.

¹⁰⁹ Mt 16,18.

¹¹⁰ Mt 4,18.

¹¹¹ Mk 3,16.

Druhého dne se Ježíš rozhodl vydat se na cestu do Galileje. Vyhledal Filipa a řekl mu: „Následuj mě!“ Filip byl z Betsaidy, města Ondřejova a Petrova; Filip zase vyhledal Natanaela a řekl mu: „Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně i proroci, Ježíše, syna Josefova z Nazareta“ (J 1,43–45).

Další den, v pořadí již čtvrtý, se Ježíš rozhoduje jednat. Situace se mění – v popředí už není aktivita učedníků, kteří za ním přivádějí jiné. Ježíš se rozhodl vydat se na cestu. Povolává Filipa; ten je jediným učedníkem v janovské tradici, kterého sám Ježíš výslovně vyzývá k následování. Filip dál vyhledá Natanaela. Tak trochu se opakuje situace, popsaná již o pár veršů dřív. Paradoxně Natanaelovi říká: „Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš i proroci...“ Užije termínu „nalezi jsme.“ Tedy – my jsme byli ti aktivní, kteří našli... Přitom jen o pár řádků výše se může i méně pozorný čtenář přesvědčit o opaku: „(Ježíš) vyhledal Filipa a řekl mu: „Následuj mě!““¹¹² Tedy naprosto opačná situace. Ježíš je ten, který je první aktivní. On vyhledává člověka, oslovuje, zve. Filip však, ve svém nadšení mluví úplně opačně – našli jsme... S tímto schématem se setkáváme stále. Člověk si přivlastňuje něco, co mu vůbec nenáleží. Ne vždy je to ze zlé vůle, mnohdy právě z prvotního nadšení. A trvá někdy dlouho, než pochopí, že první krok udělal dávno předtím někdo jiný, kdo na jeho odpověď možná už dlouhý čas čekal.

Natanael mu namítl: „Z Nazareta? Co odtamtud může vzejít dobrého?“ Filip mu odpoví: „Pojď a přesvědč se!“ (J 1,46)

Pro Natanaela ale Ježíš není důvěryhodný. Pochází z galilejského Nazareta. Pochybuje. Filip reaguje nám již známým spojením: „Pojď a přesvědč se!“ Zdá se, jako by se jednalo skoro o vstupní heslo před připojením se k učedníkům. Nejprve přijít a přesvědčit se, zakusit. Důraz na vlastní zkušenost, vidění, ukazuje, jak důležitá byla tato vlastní zkušenost pro prvotní křesťany. Pouhé připojení se ke křesťanskému společenství bez této osobní zkušenosti opravdu nestačí.

Ježíš spatřil Natanaela, jak k němu přichází a řekl o něm: „Hle, pravý Izraelita, v němž není lsti.“ Řekl mu Natanael: „Odkud mě znáš?“ Ježíš mu odpověděl: „Dříve, než tě Filip zavolal, viděl jsem tě pod fíkem“ (J 1,47–48).

---

¹¹² J 1,43.

Natanael neuvěřil jako ostatní učedníci zkušenosti na základě pozvání: ‚Pojď a přesvědč se‘. Když přichází k Ježíši, dává mu Ježíš poznat, že mu není skryté, co je v člověku. Spatřil Natanaela první a říká mu Izraelito bez lsti. Natanael vynechává pozdrav i veškeré pocty a rovnou se ptá: ‚Odkud mě znáš?‘ Znovu otázka po původu – kde je původ Ježíšových vědomostí? To Ježíši dává prostor k odpovědi, v níž se stává zjevným jeho nadpřirozené poznání. Odpovídá ‚Viděl jsem Tě pod fíkem.‘ V tom se výklady různí. Fík může označovat pohodlí domova, ale též je symbolem pro poznání dobrého a zlého (Natanael studoval Zákon). Není to zázrak v Janově slova smyslu, tj. znamení, ale je to prostředek, který má Natanaelovi pomoci si uvědomit, že se děje něco zvláštního.

„Mistře,“ řekl mu Natanael, „ty jsi Syn Boží, ty jsi král Izraele“ (J 1,49).

Hlavním obsahem pasáže s fíkovníkem je, že se Ježíš zjevil jako ten, kdo má nadpřirozený původ a Natanael musí ve své odpovědi vyznat: ‚Rabbi, ty jsi Syn Boží, ty jsi král Izraele.‘¹¹³ Toto vyznání odpovídá mesiánským očekáváním 1. století.

Ježíš mu odpověděl: „Ty věříš proto, že jsem ti řekl: ‚Viděl jsem tě pod fíkem‘? Uvidíš věci daleko větší.“ A dodal: „Amen, amen pravím vám, uzříte nebesa otevřená a anděly Boží vystupovat a sestupovat na Syna člověka“ (J 1,50–51).

‚Věříš, protože jsem ti řekl: ‚viděl jsem tě pod fíkem?‘ Je to Ježíšova první konfrontace s člověkem, který věří jen pro zázraky. Ježíš nekonal zázraky pro zázraky. Autor zde o nich vypráví proto, aby čtenáři mohli přijít k víře, že Kristus je Syn Boží a mohli mít život v jeho jménu.

‚Uvidíš věci daleko větší.‘ Ježíš naráží na to, že budou k vidění větší věci, než mohou učedníci vidět z vlastní iniciativy. Budou dokonce i věci, které budou přesahovat jejich víru. Ježíš dává zaslíbení: ‚Pravím vám, uvidíte nebe otevřené...‘ Toto předčilo židovská očekávání. Je potřeba více víry k vidění větších věcí, otevřených nebes, tj. komunikace mezi Bohem a lidstvem.

‚...a anděly Boží vystupovat a sestupovat na Syna člověka.‘ Přímo se nabízí ke srovnání text z knihy Genesis o Jákobově žebříku.¹¹⁴ Jákob měl sen, v němž viděl žebřík

---

¹¹³ ‚Rabbi‘ označuje Ježíšovo postavení zde na zemi; termíny ‚Syn Boží‘ a ‚král Izraele‘ naznačují nadpozemskou důstojnost a hodnost a Ježíšův význam pro vyvolený lid. ‚Kráľ Izraele‘ je spojeno s Davidovou mesiášskou tradicí a vyznání ‚Syn Boží‘ bylo jednou z částí mezi židy rozšířené královské mesiánské tradice. Všechna tato vyznání jsou ovlivněna kulturou, regionem a dobou. Srov. HAENCHEN Ernst: *Johannesevangelium. Ein Kommentar*, Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) 1980, 182; HARRINGTON Daniel J. SJ, MOLONEY Francis J. SDB: *The Gospel of John (=Sacra Pagina)*, Collegeville Minnesota: The Order of St. Benedict, Inc., The Liturgical Press, Collegeville 1998, 56-57.

stojící na zemi, jehož vrchol dosahoval až k nebesům. Po něm vystupovali a sestupovali andělé (poslové boží). Místo, kde spal, pak Jákob nazval domem Božím a bránou nebeskou.

Nebesa otevřená a andělé boží, kteří vystupují a sestupují na Syna člověka – Ježíš je tím domem Božím, bránou nebeskou. Místem, kde se zjevuje Bůh.

Jiný výklad si všímá toho, že v Ježíšově řeči se již narodil od Jákobova snu nevyskytuje žebřík. To vyjadřuje, že v průběhu celého svého pozemského života zůstávat Ježíš v trvalém spojení s Otcem. Nepotřeboval „žádný žebřík.“ Stále prodléval v náručí Otce¹¹⁵ a jeho život na zemi tím byl zásadně proměňován.

Zvláštnost Ježíšových posledních slov, která pronesl čtvrtý den, vzbudila silnou potřebu přeměny tehdejšího mesiášského očekávání. Víra založená na zázracích není dostatečná. Je třeba něčeho víc. Tato „větší“ nebo spíše skutečnější víra bude uschopňovat všechny učedníky vidět zjevení nebeského Ježíše jako Syna člověka.

Zároveň můžeme říct, že Ti, kdo se opravdu vydají na cestu následování Ježíše, kdo odpoví na jeho volání a vykročí na cestu víry, skutečně uvidí věci mnohem větší. Věci, které budou přesahovat jejich chápání. Marek v závěru svého evangelia vyjmenovává znamení, která budou činit ti, kdo uvěří:

„Ve jménu mém budou vyhánět démony a mluvit novými jazyky; budou brát hady do ruky a vypijí-li něco smrtícího, nic se jim nestane; na choré budou vzkládat ruce a uzdraví je“ (Mk 16,17.18).

Novou skutečností, kterou zpráva o povolání obsahuje narodil od svědectví synoptiků, je svědectví někoho třetího o Ježíši. Nejprve je to svědectví Jana Křtitele, jenž svým učedníkům v pravý čas ukáže na Ježíše.¹¹⁶ Ti na základě tohoto Janova impulsu vykročí za Ježíšem. Přesvědčit se. A zůstávají u něj.

Dalším, kdo svědčí o Ježíši, je možná překvapivě, čerstvě povolaný učedník Filip. Jeho první reakcí na výzvu k následování je, že jde a vyhledá Natanaela a oznamuje mu radostnou zprávu o Ježíši.¹¹⁷ Rovněž Ondřej přivádí k Ježíši někoho dalšího – svého bratra Šimona.¹¹⁸

---

¹¹⁴ Gn 28,12.16–17.

¹¹⁵ J 1,18.

¹¹⁶ J 1,35–37.

¹¹⁷ J 1,45.

¹¹⁸ J1,41–42.

Vnější vyjádření nové skutečnosti, nové existence, může být též změna jména, jak bylo řečeno již výše. Janovo evangelium ji narozdíl od synoptiků zmiňuje již zde, ve zprávě o povolání. Z Šimona se stává Petr.¹¹⁹

2.5.3 Vyvolení dvanácti apoštolů¹²⁰

Vystoupil na horu a zavolal k sobě ty, které si vyvolil; i přišli k němu. Ustanovil jich dvanáct, aby byli s ním, aby je posílal kázat a aby měli moc uzdravovat nemoci a vymítat zlé duchy (Mk 3,13–15).

V tomto textu¹²¹ je užito slova $\text{proskalei}=\text{tai}$ – zavolal. Je silnějším vyjádřením než pouze $\text{kale}=\text{in}$. Má význam ‚zavolat někoho, aby vyslechl učení nebo pokyn nebo ‚výzvu k vykonání konkrétního úkolu.‘¹²² Je zde zdůrazněno, že Ježíš je svrchovaná autorita. On sám určuje, jmenuje, ustanovuje těchto dvanáct. Evangelista dále říká, že ‚přišli k němu‘ a nechce tím přitom vyjádřit pouze změnu místa, ale i změnu způsobu života.¹²³ Tyto pak nazývá apoštoly. ‚Apoštol je ten, kdo je poslán nebo pověřen.‘¹²⁴ Verše 14 a 15 jsou často používány jako stručné shrnutí poslání apoštolů, potažmo ostatních Ježíšových služebníků dalších generací.

Ustanovil je...,aby byli s ním... Být s Ježíšem, následovat ho a dělat to, co přikazuje, jsou nedílné části učenictví.¹²⁵ *...Aby je posílal kázat...* Apoštolové jsou posláni Ježíšovou autoritou. Formálně zastupují vysílatele¹²⁶, Ježíše. To potvrzuje i první verš desáté kapitoly Lukášova evangelia. Ježíš zde posílá dalších sedmdesát učedníků. Pro vyjádření ‚poslání‘ je užito stejného slova jako v textu o vyvolení apoštolů – apostellein /posílat, vysílat/. Ježíš je posílá ‚...před sebou...do každého města i místa, kam měl sám jít.‘ Tedy jako své zástupce.

...Aby měli moc [uzdravovat nemoci a] vymítat zlé duchy. Ježíš, který svou moc prokázal svými činy, ji teď dává apoštolům. Jen v této Ježíšově moci jsou apoštolové s to plnit své poslání.

---

¹¹⁹ J1,42.

¹²⁰ Mt 10,1–4 (42); Mk 3,13–19; 6,7–13; L 9,1–6.

¹²¹ Mk 3,13–19.

¹²² Srov. DONAHUE John R., HARRINGTON Daniel. J.: Evangelium podle Marka (=Sacra Pagina), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005, 136.

¹²³ Srov. Tamtéž.

¹²⁴ HARRINGTON Daniel J.: Evangelium podle Matouše (=Sacra Pagina), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2003, 162.

¹²⁵ Srov. DONAHUE John R., HARRINGTON Daniel. J.: Evangelium podle Marka (=Sacra Pagina), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005, 136.

¹²⁶ Srov. Tamtéž.

Ježíš ustanovuje Dvanáct, aby byli s ním a aby je poslal. Posílá je, aby kázali, uzdravovali nemoci a vyháněli zlé duchy.

Jakoby je nově povolává. Toto povolání není totožné s jejich prvním povoláním. Už nějakou dobu Ježíše následují, učí se ho znát, jsou s ním. Ježíš je nyní povolává ke konkrétnímu úkolu, povolává každého z nich „blíž k sobě“.

„Druhou část“ svého povolání nebo možná jeho dokončení prožijí apoštolové po Ježíšově vzkříšení. V Galileji, kde se Ježíš zjevuje jedenácti apoštolům na hoře, dostávají tito úkol, poslání. Již za svého pozemského života je Ježíš poslal, „...*aby šli ke ztraceným ovcím domu izraelského a hlásali, že se přiblížilo království nebeské*“ (Mt 10,6.7). Aby uzdravovali nemocné, mrtvé probouzeli k životu, očisťovali malomocné a vymítali demony. Tento příkaz se nyní rozšiřuje na celý svět.¹²⁷ Ježíš dává apoštolům podíl na své moci, která je mu dána v plnosti. V této moci, kterou má na nebi i na zemi, vysílá své apoštoly. Nyní se však poslání stává v jistém smyslu konkrétnější. Ne „pouze“ hlásat, že se přiblížilo království nebeské, ale získávat učedníky. Získávat učedníky pro Ježíše. Ty, kteří budou vyznávat Ježíše jako svého Pána a Mesiáše. Zpečetěním tohoto vyznání má být křest ve jméno Boží. Apoštolové mají jít a hlásat, že Ježíš je tím očekávaným Mesiášem. Mají být svědky všech těch událostí a zvěstovat radostnou zvěst.¹²⁸

2.5.4 Povolání celníka

Vyšel opět k moři. Všechn lid k němu přicházel a on je učil. A když šel dál, viděl Leviho, syna Alfeova, jak sedí v celnici, a řekl mu: „Pojď za mnou!“ On vstal a šel za ním (Mk 2,13.14).

Další konkrétní člověk vedle učedníků, jehož povolání máme v evangeliích zaznamenáno, je celník. Mluví o něm pouze synoptikové.¹²⁹ Jejich popis situace je velmi podobný. Neshodují se ve jménu dotyčného celníka. Podle Matouše se celník jmenuje též Matouš, podle Marka je jeho jméno Levi /Jakub/, syn Alfeův a v Lukášově evangeliu nalezneme celníka Leviho. V podstatných bodech se však všichni tři evangelisté shodují. Ježíš po cestě vidí v celnici sedět člověka a povolává jej. On všeho nechá a jde za Ježíšem. Ve svém domě pak připraví velkou hostinu.

---

¹²⁷ Mt 28,16–20.

¹²⁸ Sk 10,34–43; 1 J 1,1–4.

¹²⁹ Mt 9,9–13; Mk 2,13–17; L 5,27–32.

První, kdo jedná, je opět Ježíš. Volá k následování. Odpověď člověka je v tomto případě zaznamenána stručně a jasně: „Levi nechal všeho, vstal a šel za ním.“¹³⁰ Ve svém domě mu připravil velkou hostinu, jak dále svědčí Lukášovo evangelium.

2.5.5 Povolání Samařanky

(Text J 4,1–42 není vzhledem ke své délce uveden).

Ježíš se setkává se Samařankou u Jákobovy studny. Žádá ji, aby mu dala napít. Tím přestupuje společenské a kulturní bariéry, které Židy a Samařany dělily. Nepohrdá touto ženou, dává se s ní do hovoru a dokonce ji žádá, aby mu prokázala službu. Je třeba si uvědomit, že Židé Samaritány pohrdali.

Na základě Ježíšovy prosby se rozhovor dále rozvíjí. Ježíš se Samařance představuje jako ten, který zná nejhlubší žízeň, která je v člověku, a dokáže ji utišit. Nabízí vodu živou. V člověku, který ji přijme, „*se stane pramenem vyvěrajícím k životu věčnému.*“¹³¹ Samařanka má však zatím na mysli stále jen reálnou vodu z Jákobovy studny. Na to jí Ježíš zjevuje pravdu o jejím osobním životě, nastavuje zrcadlo jejímu hříchu, ale zároveň její bolesti a vnitřní vyprahlosti a žízni. Žena poznává, že nemluví s obyčejným člověkem. Převádí řeč na téma místa uctívání Boha, které bylo jedním z důvodů sporů mezi Židy a Samaritány. Ježíš se však nenechává odvést a ukazuje zcela nový pohled na uctívání – v Duchu a v pravdě. Žena, snad aby ukončila rozhovor, který se jí příliš týkal, vše uzavírá tím, že až přijde Mesiáš, řekne jim všechny ‚novinky,‘ oznámí jim všechno. Vše mělo být ‚vyřešeno‘... Následuje ale pravý opak. „*Já jsem to – ten, který k tobě mluví.*“¹³² Slova, před kterými již nelze utéci a kličkovat, pravda, před kterou je chabá každá výmluva.

Do této situace přicházejí učedníci. Žena odchází,...aby všem zvěstovala, co se jí stalo, s kým se setkala. A Písmo o několik veršů dál říká: „*Mnoho Samařanů z onoho města v něho uvěřilo pro slovo té ženy, která svědčila...*“¹³³

Na příběhu Samařanky vidíme několik důležitých skutečností:

1. první, kdo je iniciativní je Ježíš. On zahajuje rozhovor u studně.
2. Samařanku nejprve ujišťuje, že má vodu, která uhasí její žízeň. Teprve potom ji krok za krokem usvědčuje z faktu, že opravdu má žízeň.
3. Ježíš se zjevuje jako Mesiáš. Staví Samařanku před volbu, před níž již nelze uniknout.

---

¹³⁰ L 5, 28.

¹³¹ J 4,14.

¹³² J 4,26.

2.5.6 Povolání Marie Magdalény

Potom Ježíš procházel městy a vesnicemi a přinášel radostnou zvěst o Božím království; bylo s ním dvanáct učedníků a některé ženy, uzdravené od zlých duchů a nemocí: Marie zvaná Magdalská, z níž vyhnal sedm démonů, Jana, žena Herodova správce Chuzy, Zuzana a mnohé jiné, které se o ně ze svých prostředků staraly (Lk 8,1–3).

Evangelia toho o Marii Magdalské mnoho neříkají, přesto že zmínku o ní nalezneme na více místech. Z uvedeného textu je zřejmé, že na počátku jejího povolání bylo vysvobození z moci sedmi zlých duchů. Marie na sobě mocně zakusila, že Ježíš je Pán. Následovala pak Ježíše spolu s jeho učedníky (viz výše). Její odpověď na Boží povolání je evangelních textů poměrně zřejmá. Následuje Ježíše,¹³⁴ stojí pod Ježíšovým křížem¹³⁵ a po jeho vzkříšení (a svém vlastním setkání se se Zmrtvýchvstalým) je tou, která tuto radostnou zprávu zvěstovala apoštolům.¹³⁶

2.5.7 Slepý Bartimaios¹³⁷

Přišli do Jericha. A když vycházel s učedníky a s velkým zástupem z Jericha, seděl u cesty syn Timaiův, Bartimaios, slepý žebrák. Když uslyšel, že je to Ježíš Nazaretský, dal se do křiku: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Mnozí ho napomínali, aby mlčel. On však tím více křičel: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Ježíš se zastavil a řekl: „Zavolejte ho!“ I zavolali toho slepého a řekli mu: „Vzchop se, vstaň, volá tě!“ Odhodil svůj plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi. Ježíš mu řekl: „Co chceš, abych pro tebe učinil?“ Slepý odpověděl: „Pane, ať vidím!“ Ježíš u řekl: „Jdi, tvá víra tě zachránila.“ Hned prohlédl a šel tou cestou za ním. (Mk 10,46–52).

Bartimaios se setkává s Ježíšem jako slepý a zakouší jej jako toho, který uzdravuje. Na počátku jeho povolání a následování Pána je zkušenost mocného činu, zkušenost uzdravení. Tato zkušenost je i v dnešní době součástí povolání mnohých křesťanů. Může se jednat o uzdravení fyzické, duševní i duchovní.

Bartimaiovo volání je dokladem jeho víry v Ježíšovu moc uzdravovat; hloubku jeho víry potvrzuje i to, že se nenechal umlčet, když ho ostatní okřikovali.

---

¹³³ J 4,39.

¹³⁴ Lk 8,1–3.

¹³⁵ J 19,25.

¹³⁶ J 20,1–18.

¹³⁷ Zpracováno s přihlédnutím k: DONAHUE John R., HARRINGTON Daniel. J.: Evangelium podle Marka (=Sacra Pagina), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005, 323–326.

Ježíšovo uzdravení nedoprovází žádné uzdravující slovo ani dotek. „Pouhé“ Ježíšovo prohlášení, že Bartimea jeho víra zachránila - sloveso *sw&zein* může označovat jak tělesné, tak duchovní uzdravení (dokonce ‚spasení‘).

Výpověď posledního verše, že Bartimaios šel cestou za Ježíšem naznačuje, že se stal jeho následovníkem a šel s ním do Jeruzaléma. U Marka má totiž slovo ‚cesta‘ i svůj teologický význam – jako cesta učednictví.

Ježíš učil veřejně, shromažďovaly se kolem něj zástupy lidí¹³⁸. Jeho slova nebyla určená jen úzkému okruhu ‚vyvolených.‘ Ve svých řečech k zástupům volal ke změně života, k obrácení, následování.¹³⁹ Mnozí z nich se s Ježíšem setkali nejen když naslouchali jeho slovům, ale skrze jeho činy – uzdravení, osvobození. Mohli zakusit ve svém životě konkrétní Boží dotek. Tato zkušenost pro ně byla výzvou, povoláním ke změně života a k obrácení. Někteří z těch, kdo se takto s Ježíšem setkali, v něj uvěřili a následovali ho. Ježíš promluvil do jejich života slovem, skutkem, zázrakem¹⁴⁰. Celý čas svého působení vlastně Ježíš povolával. Jeho kázání, mocné činy byly stále se opakující a přitom stále nové výzvy k obrácení, stále nové povolání ke vztahu s živým Bohem.

2.6 Konkrétní povolání zaznamenaná ve Skutcích apoštolů

Skutky apoštolů popisují dobu, kdy již Ježíš nebyl na zemi přítomen v lidském těle. Zvěst o něm, o Božím království hlásají apoštolové a učedníci. Bůh nepřestává volat člověka. Toto Boží volání zaslechli mnozí lidé právě skrze kázání apoštolů. Působení apoštolů a hlasatelů evangelia – radostné zvěsti – nezůstává omezeno na území tehdejší Palestiny, ale rozšiřuje se do všech světových stran.¹⁴¹

Povolání, o kterých svědčí Skutky apoštolů, se tedy, s výjimkou povolání apoštola Pavla, udála skrze kázání, hlásání. Lidé mohli slyšet Boží zvěst, svědectví o Ježíši, často doprovázená mocnými skutky. Zasažení slovem nebo jsou-li svědky nějakého zázraku, jež Bůh skrze apoštoly koná, uvěří někteří jejich zvěsti.¹⁴² Uvěří, že Ježíš je Mesiáš poslaný ke spáse světa a přijmou jej jako Pána svého života.

Bůh se rozhodl jednat skrze apoštoly, skrze své služebníky. Rozhodl se potřebovat člověka pro šíření evangelia.

---

¹³⁸ L 6,17–19; 8,4.

¹³⁹ Mt 5–7; 10,32–39.

¹⁴⁰ Mk 10,46–52; J 9,24–38.

¹⁴¹ Mt 28,19–20.

¹⁴² Sk 4,1–4; 5,12–16.

2.6.1 Povolání etiopského dvořana¹⁴³

Skrze Filipovo objasnění zdánlivě nesrozumitelného textu z Písma a skrze jeho svědectví o Ježíši přijímá Etiopan víru v Ježíše jako Mesiáše a je pokřtěn. Krásně je zde vidět, jak Duch svatý použil Filipa. Skrze něj se Etiopan mohl setkat s Bohem. Filip byl jednak poslušný vnitřnímu vnuknutí Ducha,¹⁴⁴ jednak nemlčel a svědčil o Ježíši.

2.6.2 Křest Kornélia a jeho přátel¹⁴⁵

Bůh promlouvá ke Kornéliovi v modlitbě. Ten uposlechne jeho příkazu a dá zavolat Šimona Petra. Petr pak nejen Kornéliovi, ale celému jeho domu, nejbližším příbuzným a přátelům svědčí o Ježíši Kristu a káže radostnou zvěst. Na všechny, kteří jej slyší, sestupuje Duch svatý a všichni jsou následně pokřtěni. Osobní setkání s Hospodinem bylo zprostředkováno skrze svědectví a hlásání Petra. Byli zasaženi jeho slovem.

2.6.3 Obrácení tři tisíců

(Vzhledem ke svému rozsahu je text zkrácen).

Tu vystoupil Petr spolu s jedenácti, pozvedl hlas a oslovil je: „Muži judští a všichni, kdo bydlíte v Jeruzalémě, toto vám chci oznámit, poslouvejte mě pozorně: „(...) Ať tedy všechen Izrael s jistotou ví, že toho Ježíše, kterého jste vy ukřižovali, učinil Bůh Pánem a Mesiášem.“ Když to slyšeli, byli zasaženi v srdci a řekli Petrovi a ostatním apoštolům: „Co máme dělat, bratři?“ Petr jim odpověděl: „Obráťte se a každý z vás ať přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a dostanete dar Ducha svatého.“ (...) Ti, kteří přijali jeho slovo, byli pokřtěni a přidalo se k nim toho dne na tři tisíce lidí (Sk 2,14–41).

Po seslání Ducha svatého (Sk 2,1–4) vystupuje Petr a promlouvá k lidu. Jeho řeč je příkladem Duchem inspirovaného hlásání velkých Božích činů.¹⁴⁶ Shromáždění posluchači reprezentují Židy z celého světa. Cílem řeči je obrácení, křest v Ježíšově jménu na odpuštění hříchů a přijetí Ducha svatého.¹⁴⁷ Petr mluví v nově přijaté síle Ducha. Stává se skutečně nástrojem Božím. Skrze toto jeho hlásání je zvěstováno evangelium o Ježíši a Bůh skrze ně povolává. Všichni shromáždění se mohou setkat s touto zvěstí. Skrze Petrova

---

¹⁴³ Sk 8,26–40. Pro svoji délku text není uveden.

¹⁴⁴ Sk 8,29. Pro svoji délku není text uveden.

¹⁴⁵ Sk 10.

¹⁴⁶ Srov. KLIESCH Klaus: Skutky apoštolů (=Malý stuttgartský komentář. Nový zákon 5), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999, 41.

¹⁴⁷ Srov. Tamtéž.

slova se mohou setkat s živým Bohem. A obrátit se. Nejedná se přitom pouze o změnu smýšlení nebo lítost nad vlastními hříchy. Spíše jde o radikální přilnutí člověka k Bohu, které je umožněno skrze Ježíše Krista. Ze strany člověka předpokládá touhu po vykoupení, vědomí, že vlastní silou si nevystačí.¹⁴⁸

„Důležitější je však teologický rozměr obrácení: bez jakýchkoli podmínek se Bůh v Ježíši Kristu sklonil k člověku. Bude-li člověk Ježíše následovat, ocitne se úplně novým a podivuhodným způsobem v bezpečí Boží lásky a získá schopnost žít nově podle Kristových měřítek. Křest v Ježíšově jménu je slavnostní vnímatelné znamení, že člověk je Bohem přijat; znamení bezpečí v Bohu díky životnímu společenství s Ježíšem Kristem. Hlásání církve má vést k začátku nového života, k bezpečí Boží lásky. Obrátit se znamená spolehnout se na tuto hlásanou skutečnost; křest ukazuje navenek, k čemu došlo.(...) Odpuštění hříchů znamená překonání veškeré nevykoupenosti člověka, vysvobození ze selhání a viny.“¹⁴⁹

Ti, kteří se ten den obrátili, kteří byli povoláni, byli zasaženi v srdci tím, co Petr řekl. Jejich povolání nastalo skrze Petrovo hlásání.

2.7 Shrnutí

Ve všech čtyřech evangeliích se potvrzují Ježíšova slova – „Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“¹⁵⁰ Bůh mluví ke svému lidu skrze svého Syna, který věrně „zjevuje Boží tvář“. Dlouho si Hospodin připravoval svůj lid. Mluvil k němu skrze proroky. V určený čas posílá svého Syna. V něm se zjevuje lidu tvář Otce.¹⁵¹ Povolání, o kterém svědčí evangelia a rovněž Skutky apoštolů, je povolání k životu s Kristem. Přijmout Syna znamená přijmout Otce, přijmout nové pozvání ke vztahu, jehož iniciátorem je Bůh. Na jeho počátku stojí Ježíšovo povolání (v případě celníka nebo apoštolů), mocný čin (jako v případě vyhnání sedmi zlých duchů z Marie Magdalské), uzdravení (jako v případě slepého Bartimeje) nebo jako v případě Samařanky osobní setkání s Ježíšem, usvědčení z hříchu a prázdnoty života a Ježíšovo zjevení sebe sama jako Pána, který má moc život zcela proměnit, darovat život nový.

Po Ježíšově Nanebevstoupení se toto povolávání začíná dít skrze apoštoly, učedníky. I oni se z Ježíšova pověření stávají prostředníky. Hlásají stejnou pravdu, jakou

---

¹⁴⁸ Srov. Tamtéž, 45.

¹⁴⁹ KLIESCH Klaus: Skutky apoštolů (=Malý stuttgartský komentář. Nový zákon 5), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999, 45.

¹⁵⁰ J 14,6.

¹⁵¹ J 14, 8–11; Žd 1,1–2.

přišel zjevit Ježíš.¹⁵² Ti, kdo se s Ježíšem sami setkali, jej začínají hlásat a svědčit o něm. Bůh dál povolává skrze toto svědectví dalších a dalších generací. Chce povolávat skrze hlásání svých učedníků.¹⁵³

Odpověď na toto povolání může být kladná, ale i záporná. Prvním krokem přijetí Ježíšova poselství je víra. Víra v Ježíše jako Mesiáše a to víra nejen obecná, ale víra osobní. Osobní přijetí Ježíše jako svého Spasitele. Všechny vnější změny života, mají-li být autentické, musí vycházet z tohoto niterného přijetí Ježíše.¹⁵⁴

Se zápornou odpovědí na Ježíšovo povolání se setkáváme například u bohatého mladíka.¹⁵⁵

2.8 Povolání jak o něm mluví listy¹⁵⁶

Pavlovské listy užívají slovo $\kappa\alpha\lambda\epsilon/w$ popř. $\kappa\lambda\eta=siv$ (povolání), $\kappa\lambda\eta\tau\omicron/v$ (povolaný, pozvaný) výhradně ve smyslu ‚Boží povolání,‘ s výjimkou několika míst v listu Římanům.¹⁵⁷ Výraz $\epsilon)\rho\iota\kappa\alpha\lambda\epsilon/\omicron\mu\alpha\iota$ ve spojení s odkazem na Boží jméno¹⁵⁸ je užíván mj. jako ‚vyslovit nad někým Boží jméno, nazvat jej Hospodinovým.‘ Neznamená to pouze, jak by se mohlo zdát, někomu žehnat nebo se za někoho modlit. Tento výraz chce vyjádřit, že dotyčný patří Bohu jako vlastnictví a Bůh se k němu také přizná. Znamená to, že ‚Bůh si jej zabral pro sebe a taky se o něj postará.‘

Další významy slova $\kappa\alpha\lambda\epsilon\iota=\eta$ jsou nazývat, být nazván¹⁵⁹, modlit se¹⁶⁰.

Listy apoštola Pavla hovoří o povolání v souvislosti se třemi různými pohledy: povolání všech věřících, povolání Pavla za apoštola a povolání Izraele.

2.8.1 Povolání všech věřících

Když Pavel hovoří o povolání, má namysli zpravidla povolání věřících k víře a ke spáse. Jednajícím činitelem (‚subjektem‘) povolání je Bůh sám i když Pavel nebo jiná

---

¹⁵² Mt 10,40; J 13,20.

¹⁵³ Srov. Ř 10, 14–17.

¹⁵⁴ Srov. Sk 4, 32–37.

¹⁵⁵ Mt 19,16–22.

¹⁵⁶ Zpracováno podle: COENEN Lothar: Berufung, in: Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, Wuppertal: R. Brockhaus Verlag 1986, Band I, 86–92. a podle: KRUSE C. G.: Chiamata, Vocazione, in: HAWTHORNE G. F., MARTIN R. P., REID D. G., edizione italiana a cura di PENNA Romano: Dizionario di Paolo e delle sue lettere, Cinisello Balsamo Milano: Edizioni san Paolo s.r.l., 2000, sl. 211–213.

¹⁵⁷ Ř 9,7; Ř 9,26.

¹⁵⁸ Am 9,12 ‚...I budou nazývány mým jménem, je výrok Hospodina, který toto činí.‘ Jk 2,7 ‚Nemluví právě oni s pohrdáním o slavném jménu, které bylo nad námi vysloveno?‘ Sk 15,17 – ‚...Aby také ostatní lidé hledali Hospodina, všechny národy, nad nimiž bylo vysloveno mé jméno (var.: které jsem přijal za své).

¹⁵⁹ Sk 4,36.

osoba může rozvinout funkci lidského prostředníka („konatele-konajícího“), skrze něhož Bůh povolává.

Pavel chápe povolání jako událost, kdy Bůh „*ty, které předem vyhlédl, ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna, ...; které předem určil, ty také povolal; které povolal, ty také ospravedlnil; a které ospravedlnil, ty také uvedl do své slávy.*“¹⁶¹ Jsou povolání na základě Božího plánu; tj. Bůh volá lidi podle vlastního záměru a vlastního plánu. Toto povolání se neopírá o skutky, které vykonal ten, který má být povolán (adresát povolání), ale pouze o plán a milost Boží. Když Pavel poznamenává, že Boží rozhodnutí nezáleží na skutečích, ale na tom, kdo povolává,¹⁶² podtrhuje tím svobodnou Boží volbu, která zůstává nezávislá na lidských předpokladech, která sama přivádí člověka k víře a má moc jej ve víře zachovat. Zároveň ale neruší lidskou svobodu, protože člověk má možnost toto vyvolení přijmout nebo nepřijmout. Může Boží pozvání odmítnout. Pavel zdůrazňuje, že autorem a původcem povolání je Bůh a toto jeho povolání, vyvolení si nelze nijak zasloužit nebo vydobýt.

Povolání Boží přichází často díky kázání evangelia a kazatelé jsou vyslanci, kterými Bůh volá jednotlivce ke smíření se s ním. Tak je povolání částí Božího díla smíření, jeho ovoce pokoje. Bůh toto smíření připravil. Jeho láska člověka stále hledá a vychází mu vstříc. Lidé mohou nabídnuté smíření „pouze“ přijmout nebo odmítnout. Toto povolání z milosti bylo umožněno pouze díky smrti Krista, pročež Pavel mluví o Bohu, který volá osoby ne pouze prostřednictvím kázání evangelia, ale také prostřednictvím milosti Krista.

Bůh povolává k budoucí slávě; k účasti na jeho království a slávě, na životě věčném a povolává rovněž k podílu na slavném dědictví.¹⁶³

Už nyní povolává k výsadám, zároveň ale též k zodpovědnosti.

Ty, které Bůh volá ke slávě, volá rovněž k účasti na pokoji s ním. Ne však k nějakému teoretickému pokoji jako abstraktnímu pojmu, nýbrž ke konkrétnímu pokoji, žitému v přítomných mezilidských vztazích.

Jsou též povolání ke svobodě a to jak od legalismu (v hledání, jak si zajistit Boží přízeň zachováváním Zákona), tak od zákonictví (jež vidí mojžíšovský zákon závazný pro ty, kterým se již dostalo milosti Boží díky víře /skrze víru/).

Jsou povolání k tomu „být svatí“, tj. osoby dané stranou (vyčleněné) pro Boha a vyčleněné k svatému životu. Oni musejí kráčet způsobem hodným jejich vysokého

---

¹⁶⁰ Sk 7,59; Ř 10,12nn.

¹⁶¹ Ř 8,29n.

¹⁶² Ř 9,11nn.

povolání a být pokorní, trpěliví, konající skutky lásky a jednoty a konající, silou Boží, každý dobrý úmysl a dílo víry.

Jsou povolání být s Bohem v každé chvíli života, ve všech situacích, které jsou pochopitelně velmi různé a vzhledem k jedinečnosti každého člověka také zcela originální a neopakovatelné.

Pavel předkládá Korintským praktickou zásadu chování : „*Každý ať žije v tom postavení, které měl od Pána, když ho povolal k víře. A tak to nařizují v církvích všude.*“¹⁶⁴ Jednotlivci by měli obvykle zůstat v podmínkách, ve kterých se nacházejí, když poprvé odpovídají na evangelium (obřezaní nebo neobřezaní, otroci nebo svobodní, a – přidává Pavel v tomto zvláštním kontextu – vdané/ženatí nebo celibátníci). Pro Pavla tyto podmínky nejsou povoláním ve smyslu, jak tomuto termínu rozumíme v současném světě křesťanském. To, co chce říci, je naproti tomu to, že povolání k víře nevyžaduje změnu životních podmínek pro ty, kteří na ně odpovídají. Obvykle by měli naopak ‚zůstat před Bohem‘ v podmínkách, ve kterých se nacházeli, když byli povoláni.

2.8.2 Povolání Pavla za apoštola

Tak jako jsou věřící povoláni ke spáse podle Božího plánu, tak i osobní Pavlovo povolání za apoštola je podle Božího plánu.¹⁶⁵ Toto povolání způsobí, že Pavel celý život věnuje hlásání evangelia, úkolu, pro který se neustále cítí být úplně nehodný, protože svého času pronásledoval církev Boží.¹⁶⁶ Gal 1,15-16 odhaluje, více než jakýkoli jiný text, co pro Pavla realita povolání za apoštola znamená v konkrétní podobě: „*Ale ten, který mě vyvolil už v těle mé matky a povolal mě svou milostí, rozhodl se zjevití mně svého Syna, abych radostnou zvěst o něm nesl všem národům. Tehdy jsem nešel o radu k žádnému člověku...*“

Text zdůrazňuje několik aspektů, důležitých pro Pavlovo apoštolské povolání:

1. Text sděluje, že Pavel byl pro tento úkol vybrán Bohem ještě před svým narozením. Podobně je zaznamenáno i povolání proroka Jeremjáše, viz výše.¹⁶⁷

2. Je povolán skrze Boží zjevení, které ho zasáhne, a v čase určeném Bohem samotným.

3. Toto povolání nemá nic společného s Pavlovými zásluhami, ale přichází pouze z milosti Boží.

---

¹⁶³ Srov. Ga 3,29; Ef 3,6; Ř 2,7; Ř 6,22.

¹⁶⁴ 1 K 7,17.

¹⁶⁵ Srov. Gal 1,15–16.

¹⁶⁶ Srov. 1 K 15,9.

¹⁶⁷ Srov. Jr 1,5.

4. Pavlovo povolání k dílu Božímú předpokládá zjevení jeho Syna Ježíše Krista, aby jej mohl hlásat ostatním.

5. Služba hlásání, ke které je Pavel povolán, má zvláštní rozměr: je určena pohanům.

2.8.3 Povolání Izraele jako lidu Božího

O povolání Izraele jako národa bylo již pojednáno výše. Přesto mu nyní bude věnován alespoň malý prostor, neboť povolání Izraele je jedním ze tří výše zmíněných úhlů pohledu na povolání. Pavel jej rovněž zahrnuje do svých listů.

Jedním z problémů, se kterými se Pavel musel konfrontovat, byl odpor, jež měl k evangeliu jeho lid, z něhož on sám pocházel. Jak mohli Židé, kteří byli povoláni Bohem k tomu být jeho zvláštním vlastnictvím mezi národy, odmítnout radostnou zvěst, jež jim Bůh poslal? Když Pavel píše o tomto tématu, rozvíjí různé aspekty svého chápání tohoto povolání Izraele.

Je neodvolatelné. – Přes odmítnutí evangelia ze strany Izraele trvá Pavel na tom, že Bůh svůj lid neodmítl. Jak totiž dále potvrzuje, dary a povolání Boží jsou neodvolatelné.¹⁶⁸ To, co je třeba pochopit, je to, že Bůh volá nyní konkrétním osobním způsobem i pohany - ne již pouze Židy.¹⁶⁹

Je otázkou milosti a vyvolení. - Pro zarámování problému věrnosti Boha svému slovu ve světle odmítnutí evangelia ze strany Izraele Pavel vysvětluje, že každý člen národa izraelského je ve skutečnosti člen vyvoleného národa.¹⁷⁰ Status každé osoby jako pravého Izraelity nezávisí na jeho skutcích, ale spíše na milosrdenství Boha, tj. na vyvolení a povolání Bohem.¹⁷¹

Povolání Boží a „zbytek.“ - Také - i když mnozí Židé odmítnutím evangelia ukázali, že nejsou pravými Izraelci - trvá Pavel na tom, že existuje ‚zbytek pravých Izraelitů‘, jichž je on sám součástí.¹⁷² To je ‚zbytek‘ podle vyvolení z milosti.¹⁷³

2.8.4 Nové stvoření

Pavel ukazuje nejednou ve svých listech, že existence zasazená v Božím povolání se vyrovná novému stvoření.¹⁷⁴ Boží povolání člověka a přijetí tohoto povolání člověkem

¹⁶⁸ Srov. Ř 11, 28.29.

¹⁶⁹ Srov. Ř 9,24–26.

¹⁷⁰ Srov. Ř 9, 6–7.

¹⁷¹ Srov. Ř 9, 10–16.

¹⁷² Srov. Ř 11, 1–5.

¹⁷³ Srov. Ř 11, 5–6.

¹⁷⁴ Srov. Ř 4,17; 2 K 5,17. Zároveň srov. viz výše, odstavec o jednotlivých povoláních ve Starém zákoně.

je tedy něco tak zásadního, že Pavel o této skutečnosti mluví jako o novém stvoření. Chce vyjádřit bytostnou změnu, hlubokou vnitřní proměnu, která nastane, setká-li se člověk osobně s Hospodinem a nechá-li jej promluvit do svého života. Přijme-li, že Bůh na něj od počátku s láskou myslel, čekal na toto setkání a jeho konkrétnímu životu, který zná a který mu není lhostejný, má moc dát smysl, směr, nově jej utvořit a zcela proměnit. Přijetí této Boží nabídky je zlomem, zasahuje všechny oblasti života člověka, ačkoli často ne na první pohled, a je srovnatelné s novým začátkem, bytostně novou existencí. Vnější situace a okolnosti života se často nezmění. Bůh ale začíná měnit život člověka zevnitř. Proměňuje postoje, motivy jednání, ukazuje nové způsoby řešení, mění mezilidské vztahy.

2.8.5 Komunitní rozměr povolání

Již ve Starém zákoně máme doloženo, že povolání jednotlivce se týká také komunity, z níž dotyčný vychází nebo k níž se připojuje. Že tedy má společenský rozměr. Jednotlivec je povolán uprostřed komunity, „vyvolen“ z komunity a ve svém povolání určen ke službě v komunitě a pro komunitu. Jeho povolání se uskutečňuje uprostřed komunity. V Božím slově nenacházíme žádné povolání, které by bylo izolované od společenství, uzavřené samo do sebe.

Hospodin říká Mojžíšovi:

„Nuže pojd', pošlu tě k faraónovi a vyvedeš můj lid, Izraelce, z Egypta“ (Ex 3,10).

Jeho osobní povolání, kterého jsme svědky, se má uskutečnit ve společenství Izraele. I způsob Boží pomoci bere v potaz rozměr společenství:

„Což nemáš bratra Árona, toho lévijce?.....Budeš k němu mluvit a vkládat mu slova do úst. Já budu s tvými ústy i s jeho ústy a budu vás poučovat, co máte činit. On bude mluvit k lidu za tebe, on bude tvými ústy a ty budeš jemu Bohem“ (Ex 3,14–16).

Áron a Chúr , každý z jedné strany, podpírali (Mojžíšovi) ruce, takže vytrval s rukama nahoře až do západu slunce (Ex 17,12).

Oba texty ukazují, jak k naplnění Mojžíšova povolání a poslání pro svůj lid si Hospodin používá toto společenství. Mohl by Mojžíšovi pomoci sám, obešel by se bez této komunity. Ale evidentně zcela záměrně jakoby „zatahuje“ Izraelce do Mojžíšova poslání, dává jim účast na tomto poslání a vlastně je prakticky vyučuje, co znamená „být společenstvím.“

Komunitní prvek povolání nacházíme rovněž ve svědectví Nového zákona, kde má tento rys povolání velký význam při samotném uskutečňování církve.¹⁷⁵ Jako jednotná komunita vystupuje v prvotní církvi apoštolský sbor, který vykonává svoji službu kolegiálním způsobem.¹⁷⁶

Důraz Nového zákona je na komunitní činnosti církve, v níž se uplatňují různá individuální charismata. Volba Matěje se děje uprostřed shromážděné církve, která rozhoduje.¹⁷⁷

V různých situacích má velkou váhu nebo se přímo vyžaduje svědectví komunity: muži vyslaní z Cesareje k Petrovi svědčí o Kornéliově dobré pověsti¹⁷⁸ a stejně starší z Kafarnaa dávají doporučení setníkovi, když prosí o uzdravení svého služebníka.¹⁷⁹ Svědectví komunity se rovněž vyžaduje před ordinací episkopů,¹⁸⁰ diaconů¹⁸¹ a před ustanovením vdov.¹⁸² Rovněž rozhodnutí prvotní jeruzalémské obce utvořit skupinu diaconů je společné¹⁸³. Komunitní je i obřad ordinace presbyterů.¹⁸⁴ První misijní šíření evangelia vychází z komunity církve.¹⁸⁵ Na prvním koncilu se schází apoštolové a presbyteri a každý z nich uplatňuje své osobní charisma.¹⁸⁶ Je to opět komunita, která vysílá své zástupce¹⁸⁷ a církev, která je přijímá, je hostí z vlastního (opět komunitního) bohatství.¹⁸⁸ Osobní činnost apoštolů v církvích se uzavírá činností komunity, která je vyslala, a kterou apoštolové o všem zpravují.¹⁸⁹

Místo komunity v povolání jednotlivce vidíme v mnoha novozákonních textech velmi výrazně:

-apoštol církvi předává pravdu evangelia. Církev jej podporuje svými hmotnými dary.¹⁹⁰

-z Pavlových listů ustavičně prosvítá komunitní smýšlení, patrné při díkyčinění, prosbách. Prosí za církev, za celou komunitu. Církev přijímá účast na jeho prosbách.¹⁹¹

---

¹⁷⁵ Zpracováno s přihlédnutím k: BROŽ Jaroslav: Význam komunity pro život podle Božího povolání v biblických pramenech, in: Kol. autorů: Identita církve – identifikace s církví. Sborník přednášek, Svitavy: Trinitas 2002, 28–41.

¹⁷⁶ Sk 2,37.42; 4,33; 5,12.

¹⁷⁷ Sk 1,15–26.

¹⁷⁸ Sk 10,22.

¹⁷⁹ L 7,4n.

¹⁸⁰ 1 Tm 3,7.

¹⁸¹ 1 Tm 3,10.

¹⁸² 1 Tm 5,9n.

¹⁸³ Sk 6,1–6.

¹⁸⁴ Sk 14,23; srov.: 2 K 8,9; 1 Tm 4,11.

¹⁸⁵ Sk 13,3.

¹⁸⁶ Sk 15,7.12.

¹⁸⁷ Sk 15,22.

¹⁸⁸ Sk 15,32.

¹⁸⁹ Sk 4,23n; 14,27; 11,4; 15,33.

¹⁹⁰ 3 J 3–8; 1 K 8,11.14; srov. Mt 10,10 par; Fp 4,10–20.

-na základě jednoho společenství víry, které se otvírá uprostřed zla, je možné vzájemné sdílení utrpení.¹⁹² Apoštolové mají dokonce účast na utrpeních Ježíšových.¹⁹³

-vyučování jako živé předávání nauky církve se odehrává v lůně komunity.¹⁹⁴

-Bůh apoštola posiluje nadpřirozenou energií, což se projevuje v rámci církve. Naopak, apoštol opět tuto Boží útěchu předává církvi. Vždyť ji dostává pro službu církvi.¹⁹⁵ Ve všem je tedy apoštol duchovně spojen se společenstvím církve.¹⁹⁶

Mluvíme-li o povolání jedince, nemůžeme vynechat společenství, ke kterému se díky svému povolání tento jedinec přičlení. Boží povolání je totiž zprostředkované skrze lidmi dosvědčené slovo evangelia. Proto staví povolání nejen do společenství s Kristem,¹⁹⁷ ale zároveň též do společenství s ostatními úděly jeho těla, těmi, kteří též přijali své povolání a odpověděli na něj. Přijmout Boží povolání, odpovědět na něj a dovolit Bohu, aby jej začal uskutečňovat v životě člověka, přijetí do jednoho těla vlastně znamená, že člověk je přijat do oblasti Božího panství, do sféry Boží vlády. Je vzat dovnitř, do společenství, ve kterém je jen jediný Pán, Ježíš Kristus. Je přivtělen do těla, jehož hlavou je Kristus.¹⁹⁸

Neboť Boží povolání ‚uchopí‘ sice jednotlivce, netýká se ale jen jeho. Je-li o někom řečeno, že je povolán apod., chce se tím říct nejen to, že existuje někdo, kdo jej povolal, v našem případě Bůh, a ten někdo je tedy původcem tohoto povolání; jinými slovy, že toto povolání vychází od Boha.¹⁹⁹ Chce se ale rovněž vyjádřit, že povolání je ve vztahu ke společenství jako celku²⁰⁰. Současně s Božím povoláním přijímá člověk též závazek svědčit o tomto povolání svým životem a to nejen uprostřed společenství do něhož je povolán, ale samozřejmě i mimo něj.²⁰¹

Když Pavel označuje společenství, do kterých píše, jako povolání²⁰², chce tím podtrhnout, že existence společenství, stejně jako příslušnost jednotlivce k tomuto společenství, je založena na vůli a vládě (působení) Boží. Pavel viděl velmi zřetelně povolání v jeho závislosti na Bohu (viz výše – z Božího rozhodnutí...) a v jeho napojení na

---

¹⁹¹ 2 Te 3,1n; Ř 15,30; Ko 4,3nn.

¹⁹² Fp 1,30.

¹⁹³ 2 Tm 2,3; 2 K 4,7–12; 12, 9b–10; Fp 3,10.

¹⁹⁴ 1 J 1,1nn; 2 K 4,17.

¹⁹⁵ 2 K 1,4.

¹⁹⁶ Ko 2,19.

¹⁹⁷ 1 K 1,9.

¹⁹⁸ Ef 1,22–23.

¹⁹⁹ Ř 11,29; Fp 3,14.

²⁰⁰ 1 K 1,26; Ef 4,1.

²⁰¹ Ef 4,1; 1 Te 2,12.

²⁰² Ř 1,6.7; 8,28; 1 K 1,2.24.

společenství. Zvláště výrazně to ukazuje 1Kor 1,26: Když se mají Korint'ané ohlédnout za svým povoláním, jsou vyzváni, aby za prvé uvážili, kým oni sami předtím byli a za druhé si ujasnili a nebáli se zpříma pohledět na to, s kým je Bůh zasadil dohromady v jedno společné tělo. Tím ukazuje, že povolání nutně nemění sociální status křesťanů ani nutně nevyžaduje změnu povolání (ve smyslu zaměstnání); změna vztahů nenastala skrze revoluci, ale skrze změnu vnitřního stanoviska. 1Kor 7,20 jasně ukazuje, že stát se křesťanem neznamena nutně měnit své postavení ve společnosti.

2.8.6 Povolání jako zaslíbení i úkol

Další rovinu, kterou nacházíme v listech, ne již pouze Pavlových, jsou konkrétní skutečnosti, „ke kterým nás Bůh povolal.“ Stručně byly zmíněny již výše, nyní se jimi budeme zabývat podrobněji. Někdy bychom je mohli nazvat zaslíbeními, jindy mají spíše charakter nároku, který na člověka vkládá přijetí křesťanské víry a její pravdivé žití. Povolání se pak jeví spíše jako úkol.

Mezi prvně zmíněnou skupinu můžeme zařadit povolání ke spáse,²⁰³ k „účasti na slávě našeho Pána Ježíše Krista,“²⁰⁴ k věčnému životu,²⁰⁵ povolání k tomu, „abychom se stali dědici požehnání“,²⁰⁶ povolání k tomu, aby „v našem srdci vládl pokoj Kristův“²⁰⁷. Na posledně jmenovaném je vidět, jak se charakter zaslíbení a nároku mohou prolínat. Vláda Kristova pokoje může být velkým zaslíbením, zvláště uprostřed nepokoje dnešní společnosti. Zaslíbením, jehož plnost na nás teprve čeká. Zároveň však má charakter úkolu – nenechat si vládnout ničím a Nikým jiným. V srdci Kristova učedníka je Pánem Ježíš, který tam vládne svým pokojem.

Rovněž povolání k posvěcení²⁰⁸ je velikým zaslíbením. Je to Bůh, který nás posvěcuje, a příslib posvěcení je opět něčím, co si v plnosti vůbec neumíme představit. Částečně jej však zakoušíme už nyní a také poznáváme, že se rovněž jedná z naší strany o úkol. Ani ne tak snažit se „vyrábět si“ nějaké vlastní posvěcení, jako zůstat otevřením a připravením pro posvěcování Boží, nechat Boha, aby nás posvěcoval.

Povolání trpělivě snášet soužení.²⁰⁹ Že se jedná o jistý nárok netřeba dodávat. Charakter určitého úkolu má i další text z Petrova prvního listu: „Vy však jste rod

---

²⁰³ 1 Te 5,9; 2 Te 2,13–14.

²⁰⁴ 2 Te 2,13–14.

²⁰⁵ 1 Tm 6,12.

²⁰⁶ 1 Pt 3,9.

²⁰⁷ Ko 3,12–15.

²⁰⁸ 1 Te 4,7–8.

²⁰⁹ 1 Pt 2,21.

vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu, abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla“ (1 Pt 3,9). Takové hlásání může takřkajíc samo tryskat ze srdce, ale může být rovněž náročným úkolem.

Úkolem a zároveň povoláním, které shrnuje a obsahuje ty předcházející, je výzva k životu svatosti,²¹⁰ povolání „být svatí.“

2.8.7 Povolání ke svatosti²¹¹

Termín „všeobecné povolání ke svatosti“²¹² se pomalu stává běžně užívaným, známým. Chce se jím vyjádřit, že povolání ke svatosti není privilegiem pro několik málo vyvolených, kteří žijících v kněžské službě nebo zasvěceným životem, ale že je nutností pro každého jednotlivého křesťana. Tedy, že se jedná o povolání, týkající se všech, před kterým není výmluvy. Zároveň je to ovšem vyjádření, které jakoby se týkalo všech a nikoho. Všichni jsme povoláni ke svatosti, celá církev... je to všeobecné povolání, které se týká všech... Takové všeobecné povolání nevyžaduje pokrok ani námahu, člověk je může bez výčitek svědomí pustit z hlavy, docela na něj zapomenout. Tak nějak se člověka na první pohled vlastně netýká, ačkoli nebo možná právě proto, že se týká všech. Přitom povolání ke svatosti je milostí, která činí celistvou nejen osobní jednotu člověka, ale též evangelní službu. Aby však byla možná taková zkušenost, nestačí pouze všeobecné povolání, ale je třeba také naslouchání a z něj vyplývající přijetí osobního povolání ke svatosti.

„Svatost křesťana je plnost života v celém jeho vývoji. Není pouze ideálem, „...k němuž se má přiblížit v posledních dnech, nebo kanonizací po smrti.“²¹³ Svatost je první a základní dar, který představuje křesťanovo bytí. Je tajemstvím milosti, které z obyčejné lidské bytosti činí bytost nebeskou, Božího syna, Boží dceru. Zve ji a přitahuje do svého nitra, do intimity Božího tajemství, do nitra Trojice. Právě v tomto smyslu jsou křesťané na nejednom místě v Novém zákoně označeni jako „svatí.“²¹⁴

Svatost křesťana je přijetím svatosti Boží a zároveň odpovědí na ni. Svatost Boží i svatost křesťana jsou svědectvím spásy všem lidem. Nejedná se tedy o nějaký „nadstandart“ v životě křesťana, ale o naprostou nutnost.

---

²¹⁰ „...Ale jako je svatý ten, který vás povolal, buďte i vy svatí v celém způsobu života.“ 1 Pt 1,15

²¹¹ Zpracováno s přihlédnutím k: RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 218–223.

²¹² DRUHÝ Vatikánský koncil: *Věroučná konstituce o církvi Lumen gentium*. (ze dne 21. listopadu 1964), in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha: Zvon 1995, kap. 5.

²¹³ RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 219.

²¹⁴ Srov. Tamtéž, 219.(Fp 1,1).

Důležitý je prvek společenství. Jak již bylo řečeno výše, svatost je všeobecným povoláním. Tím se chce také říci, že svatým se člověk nestává „na vlastní pěst.“ Nejde pouze o to, že svatost je svrchovaný dar Boží. Znamená to i to, že se uskutečňuje uprostřed společenství, pro společenství. Svatost jednotlivce ovlivňuje svatost celého společenství. Různost forem života, které jsou ve společenství církve, je zárukou nepřeborné pestrosti podob svatosti. Uprostřed společenství se vzájemně doplňují a ze svatosti jednotlivce má prospěch celé společenství.

Křesťan jako svědek má být živý vírou a svatostí. Jeho život má být životem uskutečňované víry, otevřený Boží milosti, která jej posvěcuje, a rovněž plný svatosti, projevující se v každodenních povinnostech stavu, vztazích, atd., svatosti jako vědomé odpovědi na Boží milost.

Svatost církve

„Bůh si nepřál posvětit a spasit lidi jednotlivě, s vyloučením jakéhokoli vzájemného vztahu, nýbrž chtěl z nich vytvořit lid, který by ho v pravdě uznával a svatě mu sloužil.“²¹⁵

O svatosti církve se mnoho mluví, je součástí dogmatického učení, křesťané vyznávají víru ve svatou církev.²¹⁶ Praktický život členů církve ale za tímto vyznáním často výrazně pokulhává, což je zdrojem častých nedorozumění a konfliktů. Církev je svatá, protože ji posvětil Boží Syn,²¹⁷ spravuje svatá tajemství. Zároveň ale pro každého člena církve platí „...Ale jako je svatý ten, který vás povolal, buďte i vy svatí v celém způsobu života“ (1 Pt 1,15).

Ideál svatosti je třeba uskutečňovat konkrétním způsobem.

V obecných vyjádřeních o svatosti církve je mnoho nepřesností:

1. Svatost redukována na učení o svatosti církve nepředstavuje sama o sobě kvalitu a svatost ve smyslu duchovním.

2. Chybí základní definice požadavku věrnosti, očišťování a duchovní zralosti.

3. Z obecných vyjádření není jasné, které osoby nebo skupiny tento dar představují. Zda pouze kanonizovaní svatí, hierarchie...

4. Chybí kritéria, opěrné body (ctnosti, vytrvalost, hrdinství...) pro definování úrovně svatosti toho konkrétního člověka.²¹⁸

---

²¹⁵ DRUHÝ Vatikánský koncil: Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium*. (ze dne 21. listopadu 1964), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, čl.9.

²¹⁶ Katechismus katolické církve, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002, § 823–829.

²¹⁷ Tamtéž.

Svatost jako dar

Svatost jako odpověď věrnosti je daná nepřetržitou službou úkolu svěřenému Kristem a činnou vírou každého člověka a svatých ve všech momentech historie. Ačkoli i odpověď sama je součástí daru, svatost církve se neustále projevuje a musí projevovat v plodech milosti, které Duch svatý vytváří ve věřících.²¹⁹

Bůh nedává dar svatosti, aby jí nahradil pohodlnost svých služebníků nebo nevěrnost mnohých uředníků. Chce přicházet se svojí spásou ke všem a nechce, aby někdo zůstal ošizen vinou těch, kteří mají být prostředníky. Lidská slabost přitom nemůže nijak oslabit nebo znehodnotit Kristovu moc. Ba naopak; Boží nepodmíněná věrnost by měla být pro celou církev, pro každého jednotlivého věřícího pozváním, které jej doslova „nutí“ ke stále novému obrácení, ke stále nové konverzi od hříchu zpět k věrnosti Bohu. Těžko se pak prokazuje platnost takového Božího daru, když v církvi nenese plody víry a lásky, tedy skutečnou morální svatost.²²⁰ Církev je rozšířena po celém světě, všude se vyjadřuje k veřejným otázkám a problémům člověka, často je centrem pozornosti, vystavena pohledům a soudům lidí.

Církev je svatá skrze Krista; zároveň je stále na cestě uskutečňování svatosti, nedokonalá a plná chyb, neboť je tvořena slabými lidmi. Je rodinou svatých, Božích dětí, které však v tomto světě neustále zápasí s hříchem a mnohdy prohrávají. Na této cestě do Božího království je proto nepostradatelné nové očišťování, pokání, vyznání vin, přijetí odpuštění a nové a nové začínání. Skrze praktikované reformy musí církev ukázat, že hřích je jí cizí i když ho má stále v domě.²²¹

Církev se očišťuje namáhavou snahou o obrácení a věrnost. Je to úkol bez konce, vzhledem k tomu, že kořeny zla jsou tady stále přítomny a v různých podobách se znovu a znovu objevují.

Očištění má dvojí dimenzi:

-obnovení teologálního života jako základní fakt

-reformu způsobu vyjádření (sebevyjádření i vyjadřování), které je podmíněné historickým kontextem.²²²

---

²¹⁸ Srov. RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 221.

²¹⁹ Srov. DRUHÝ Vatikánský koncil: *Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium**. (ze dne 21. listopadu 1964), in: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Praha: Zvon 1995, čl. 39. (Ga 5,22–26.).

²²⁰ Srov. RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 221.

²²¹ Srov. RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 222.

²²² Srov. Tamtéž.

Povolání pro všechny

„Pán Ježíš, božský učitel a vzor každé dokonalosti, hlásal svým učedníkům, každého stavu – všem i každému jednotlivě – svatost života, jejímž průvodcem a dovrшитelem je On sám (...Mt 5,48). Všem totiž seslal Ducha svatého, aby je v nitru vedl k milování Boha z celého srdce, z celé duše, z celé mysli a ze všech sil (srov.Mk 12,30) a ke vzájemné lásce, jako Kristus miloval je (J 13,34; 15,12) ... Každému je proto jasné, že všichni křesťané jakéhokoli stavu a zařazení jsou povoláni k plnému křesťanskému životu a dokonalé lásce.²²³

„V různých způsobech života a povoláních uskutečňují jedinou svatost všichni lidé, kteří jsou vedeni Božím Duchem, jsou poslušni Otcovu hlasu, klanějí se Bohu Otci v duchu a pravdě a následují Krista chudého, pokorného a nesoucího kříž, aby se stali účastnými jeho slávy. Každý však má podle vlastních darů a úkolů bez váhání postupovat cestou živé víry, která vzbuzuje naději a je činná láskou.“²²⁴

V těchto formulacích jsou vyjádřena východiska pro osoby a situace, v nichž se univerzální svatost stává konkrétní a živou. Svatost církve se totiž vyjadřuje mnoha formami v různosti osob a skupin.

Z koncilních formulací pak vyplývá, že každá osoba ve své konkrétní situaci a svou vlastní existencí může směřovat k svatosti, a dále že všechny podmínky a životní stavy jsou vhodné pro vtělení (uskutečňování) a živení svatosti. V dějinách církve byl bohužel dlouho první faktor podřízen druhému, a tak byla svatost mnohých přehlížena (neviděna) pouze proto, že nepatřili k tzv. stavu dokonalosti, tj. nebyli členy žádného řeholního společenství apod.

Povolání ke svatosti se týká všech; konkrétní podoba této svatosti se pak pochopitelně liší v závislosti na zvoleném životním stavu jednotlivce (jinak se projevuje svatost biskupa, jinak svatost matky rodiny).

Svatost se šíří, když se projevuje ve slovech a skutcích, kterými je utvářen každodenní život člověka a křesťana. Lidé skutečně věřící a dobří, věrní a trpěliví v tisících povinnostech svého stavu. Modlí se a pracují a nesou radosti i smutky lidských podmínek. Existuje tolik forem, podob a prostředků svatosti, kolik je osob.

---

²²³ DRUHÝ Vatikánský koncil: Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium*. (ze dne 21. listopadu 1964), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, čl. 40.

²²⁴ DRUHÝ Vatikánský koncil: Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium*. (ze dne 21.

2.9 Shrnutí

Boží povolání nám tedy listy předkládají jako velmi osobní, jedinečné a zásadní oslovení člověka ze strany Boží. Toto oslovení je vždy „originál,“ připravené do konkrétní životní situace konkrétního člověka. Je osobní, to znamená, že se jedná o setkání dvou osob. Zasahuje nitro člověka, jeho nejosobnější zónu a přesto se nevlamuje. Bůh se chce setkat s člověkem jako s partnerem, v pravdivém dialogu. Čeká, až člověk s odvahou i pokorou vstoupí do jeho (Boží) přítomnosti, až přijme pozvání k tomuto setkání, a začne s Bohem komunikovat.

Povolání je darem Božím, člověk si jej nemůže „vyrobit“ z vlastních sil. Je nezaslouženou milostí. Jen ze své veliké lásky se k nám Bůh sklání a dává se nám poznat.

Toto „setkání se“ je zásadní, protože zásadním způsobem ovlivní a stále nově ovlivňuje život člověka. Jedná se o existenciální zkušenost i zkoušku, bytostné třibení. Člověk totiž musí přejít od teorie k praxi, od plánů k činům. Musí „risknout“ tento krok do vztahu s Bohem.²²⁵ Ono se totiž skutečně jedná o vztah a veškeré Boží volání je stále novým pozváním k tomuto vztahu. Z Boží strany tento vztah vždycky byl. Bůh zve člověka k tomu, aby na něj odpověděl, aby jej začal žít.

Rovněž jsme ujištěni o tom, že Boží povolání je neodvolatelné.²²⁶ Bůh nevezme své slovo zpět, nerozmyslí si to. Jeho nabídka trvá.

Další prvek, který nacházíme v listech zmíněný, je komunitní rozměr povolání. Setkáváme s ním však již dříve, v celém Písmu svatém. Nenašli bychom povolání, které by postrádalo tento rozměr.

Nakonec nám listy představují povolání jako dar, bohatství, skutečnost, která člověka obdarovává a dává mu, částečně již nyní podíl na mnohých zaslíbeních. Současně je však povolání nebo spíše jeho přijetí i závazkem, je spojené s odpovědností a má na člověka určité nároky.

Člověk může být přesvědčen, že skrze volání, které vnímá ve svém vědomí, k němu skutečně mluví Bůh, a že se nejedná pouze o promítnuté pocity a hnutí jeho duše, sugestivní vliv jiného člověka nebo tlak svědomí, ovlivněného církevním prostředím. Sotva ovšem najde absolutně spolehlivé měřítko, pomocí něhož by mohl toto volání skutečně identifikovat jako Boží volání. Neboť ani důvěra v jiného člověka ani vlastní

---

listopadu 1964), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995, čl. 41.

²²⁵ Srov. RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 428.

osvědčená rozvaha ani křesťanské („zbožné“) pojmenování a vyslovení volání ani zdánlivý pokyn (příkaz), jež může toto volání obsahovat, nejsou s to zaručit správné rozhodnutí. Bůh nepotvrzuje své volání zvnějšku. Legitimitu – pravost volání lze poznat pouze pokud člověk toto volání v poslušnosti následuje.²²⁷ Jen když uposlechne a zkusí vykročit směrem, kterým ukazuje toto volání.²²⁸

Nikdo by se neměl snažit Boží volání nějak psychologicky potvrdit a snažit se uměle vykonstruovat ideální odpověď. Neboť odpověď na Boží volání, které zasahuje nitro člověka, tato odpověď jako přitakání nároku Božímu, může a smí vyjít pouze z vnitřního překonání sebe (vzdání se sebe) skrze působení Božího Ducha. Odpověď musí být opřena o Boží slovo, které nemůže být nahrazeno cizí zkušeností víry.²²⁹ Někdy nezbyvá, než nějaký čas čekat na Boží ujištění a nesnažit se jej nahradit ujištěním lidským. Navíc, Bůh k člověku chce promlouvat. Slovo, kterým se chce člověka dotknout, zasáhnout jej, oslovit, ujistit,... je ale připraveno pro něj osobně, počítá s jeho osobní situací. Je připraveno tak, aby jej dotyčný mohl pochopit, porozumět mu. Nejsou připravena pro jiného člověka a tedy nikdo „cizí“ na ně nemůže zareagovat, odpovědět.

2.10 Vnější vyjádření povolání jako způsob následování Pána

2.10.1 Povolání k životu v manželství a k životu v zasvěcení²³⁰

Povolání k manželství nebo k životu v zasvěcení je povolání ke specifickému způsobu následování Pána a ke specifické účasti na jeho zaslíbeních i nárocích. Člověk, který se osobně setkal s živým Bohem skrze něčí svědectví, modlitbu, rozhovor nebo někde v samotě, a tuto nabídku přátelství s Bohem přijal, se krok za krokem učí žít z tohoto setkání, z tohoto povolání. Pomalu se učí být vnímavý na Boží působení v „každodenní šedi“, učí se naslouchat jeho hlasu i v ruchu světa a skutečně se opírat o Boží milost, o Boží slovo. Dříve či později, po určitém čase tohoto „chození“ s Bohem si člověk uvědomí, že jeho způsob následování Pána je něčím jedinečným, neopakovatelným. S tím také souvisí další Boží nabídka, konkrétnější povolání k životu v manželství nebo v zasvěcení. Bůh promlouvá v srdci člověka, skrze nejrůznější okolnosti, setkání

---

²²⁶ Srov. Ř 11,29.

²²⁷ Srov. COENEN Lothar: Berufung, in: Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, Wuppertal: R. Brockhaus Verlag 1986, Band I, 91.

²²⁸ J 7,17.

²²⁹ Srov. COENEN Lothar: Berufung, in: Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, Wuppertal: R. Brockhaus Verlag 1986, Band I, 91.

²³⁰ Toto téma by si zasloužilo samostatného zpracování. To však není předmětem mé práce, proto je následující pojednání uchopeno pouze stručně.

s člověkem... Volá. Je opět na člověku, jak odpoví. Zda Boží nabídku přijme nebo odmítne. To, že někdo nepřijme nabídku ke specifickému způsobu následování (v manželství, zasvěceném životě nebo jiným způsobem) ještě neznamena, že odmítl své povolání ke křesťanství. Pouze nepřijal konkrétní podobu jak toto povolání realizovat.

„Křesťanské zjevení zná dva zvláštní způsoby, jak plně uskutečňovat povolání lidské osoby klásce: manželství a panenství. To i ono je svým vlastním způsobem konkrétním uskutečněním nejhlubší pravdy o člověku, pravdy, že je „podle Božího obrazu.“²³¹

„Panenství a celibát pro království Boží nejsou nijak v rozporu s vysokou cenou manželství, nýbrž předpokládají ji a potvrzují. Obojí, manželství i panenství, jsou dva způsoby, jak vyjadřovat a prožívat jediné tajemství smlouvy mezi Bohem a jeho lidem. Bez úcty k manželství není možné ani žádné Bohu zasvěcené panenství. Není-li lidská sexualita pokládána za velkou, Stvořitelem darovanou hodnotu, ztrácí smysl i zřeknutí se jí pro nebeské království.“²³²

Ačkoli se manželství a celibát očividně liší, nestojí tyto rozdíly v opozici. Jejich hodnoty se navzájem prostupují a manželství a celibát se ve skutečnosti navzájem vysvětlují a doplňují. Manželství odhaluje snubní povahu celibátního povolání a naopak zase celibát odhaluje, podtrhuje velkou hodnotu manželství.

Věrnost a „úplné sebedarování“ žité manžely se stává modelem věrnosti a sebedarování, vyžadované od těch, kteří žijí v celibátu. Obě povolání vyjadřují svým vlastním způsobem manželskou či snubní lásku prostřednictvím „úplného daru sebe sama.“ Děti jakožto plod manželského života pomáhají mužům a ženám žijícím v celibátu a panenství pochopit, že jsou také povolání k plodnosti – plodnosti ducha.

Přirozená realita manželství nás zaměřuje k nadpřirozené realitě celibátu pro království. Pro celibátní osobu je nepostradatelná hluboká znalost a úcta k Božímu plánu pro manželství, neboť má-li si být člověk plně vědom toho, co volí, musí si také plně uvědomovat, čeho se zříká.

Naopak celibát má zvláštní výmluvnost pro ty, kdo žijí v manželství. Celibát jako přímé předjímání toho manželství, které přijde, ukazuje manželům, čeho je jejich svazek svátostí. Jinak řečeno, celibát pomáhá manželským párům pochopit, že jejich láska je také zaměřena ke „království.“

---

²³¹ JAN PAVEL II.: Apoštolská adhortace Familiaris consortio. O úkolech křesťanské rodiny v současném světě (ze dne 22. listopadu 1981), Praha: Zvon, české katolické nakladatelství 1996, čl.11.

²³² Tamtéž, čl. 16.

Církev si cení celibátu tak vysoko právě proto, že si tak vysoce cení, čeho se celibát vzdává – sexuálního spojení a všeho, co s ním souvisí. Sebe-popření, které taková oběť zahrnuje, nelze chápat jako potlačení sexuality. Celibát pro království má být plodným prožíváním vykoupené sexuální touhy, chápané jako touha stát se „upřímným darem“ pro druhé.²³³

2.10.2 Povolání ke konkrétnímu zvláštnímu úkolu

Existuje kromě všeobecného povolání k víře, k dědictví spásy také povolání ke zvláštním úkolům? Z Božího slova, zvláště ze svědectví Starého zákona víme, že ano. Bůh povolal Mojžíše, aby vyvedl Izrael z Egypta.²³⁴ Povolal Gedeona, aby vysvobodil Izrael z rukou Midjanců.²³⁵ Můžeme říct, že je to právě ono poslání, které je s povoláním vždy nerozlučně spjato.

Po zkušenostech s „povoláními“, která byla založena na vůli lidské, nikoli Boží, a byla zneužita různými ideologiemi, se může zdát troufalé tvrdit, že si je člověk vědom zvláštního poslání, povolání. Působí to podezřele. Proto ten, kdo je přesvědčen o osobním povolání, speciálním poslání, nemůže si z tohoto svého přesvědčení pro sebe vyvozovat žádné nároky ani požadavky. Své případné jednání či požadavky nemůže zdůvodnit ničím jiným, než slovem Božím, které se „k němu stalo“. Pokud ale Bůh toto povolání ke konkrétnímu úkolu, které člověk vnímá, že k němu zvnějšku přichází, také v člověku vnitřně potvrdí, ujistí ho svým slovem apod. a člověk dá Bohu na toto volání kladnou odpověď, pak také bude potvrzeno povolání ke konkrétnímu dílu, které člověk vnímá ve svém nitru. Bůh jej nechá potvrdit skrze vnější volání jiných (skutečná potřeba, která najednou nastane nebo vyjde najevo). Může se ale také stát, že člověk zůstane se svým posláním osamocen, pouze s vědomím povinnosti, závazku. Pravost takového poslání se pak prokáže připraveností (ochotou) k utrpení pro toto poslání.

Každé povolání s sebou nese zároveň povolání nebo spíše poslání ke zvláštnímu úkolu. Toto nelze rozdělovat. Povolání není zacykleně uzavřeno samo do sebe. I když se jedná o úkoly „malé“, „nenápadné“... S povoláním je vždy spojeno poslání. Vidíme to nejen u postav Starého zákona, jak již bylo řečeno výše, ale i později v době Ježíšově (poslání apoštolů) a rovněž v celých dějinách církve. Bůh nepřestává volat, povolávat a zároveň, v konkrétní situaci ukazovat, jak toto své povolání realizovat. Uschopňuje člověka k žití tohoto svého povolání a mnohdy právě skrze ty nejušednější okolnosti života

---

²³³ Zpracováno podle: WEST Christopher: Teologie těla pro začátečníky. Stručný úvod do sexuální revoluce Jana Pavla II., Praha: Paulínky 2006, 77–78.

²³⁴ Ex 3,7–10.

postupně odhaluje specifické poslání toho kterého povolání. Toto se děje i dnes. I pro dnešní Kristovy učedníky platí slovo z prvního listu Petrova: „*Vy však jste rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla*“ (1 Pt 2,9). Kde a jak konkrétně máme hlásat mocné Boží skutky, kdy, kde a jak kázat evangelium všemu stvoření, vkládat na nemocné ruce a uzdravovat atd. to vše souvisí také s konkrétním posláním každého jednotlivého učedníka, s jeho konkrétní životní situací a jeho specifickým způsobem následování Pána (viz výše), který zvolil nebo se chystá zvolit. Bůh v pravý čas ukáže, kde chce, abychom mu nějakým zvláštním způsobem sloužili. Tak můžeme vidět mnohé bratry a sestry, žijící v manželství, kteří jsou jako manželé Bohem povoláni k nějakému způsobu misijní práce, třeba i v zahraničí. Nebo ti, kteří slouží mezi vězni, lidmi na okraji společnosti, s menšinami. Ti, kteří slouží zvláštním způsobem rodinám a manželům atd.

2.9.3 Termín „povolání“ ve smyslu zaměstnání²³⁶

Původ užití termínu „povolání“ ve smyslu světského zaměstnání je v reformaci. Vliv mělo Lutherovo učení o všeobecném kněžství. Tehdy přestalo platit, že termín „povolání“ se týká pouze těch, kteří se vydali cestou kněžství nebo řeholního života. Plnění jakékoli denní povinnosti začalo být nahlíženo jako poslušná služba Bohu, jako osobní povolání. Jinými slovy jako způsob následování Pána. Toto chápání se však brzy zvrhlo. Povolání se stalo pojmenováním stavu či postavení, kterého člověk ve společnosti dosáhl.

Dnes vychází slovo povolání z užívání. Jednak ubývá jednoduchých monotónních prací, které se opakují a jejichž vykonáváním dříve člověk vědomě sloužil Bohu. Jednak se povolání chápe jako zaměstnání, tedy zdroj obživy, peněz a ne prvotně jako ‚bohoslužba‘. Již dlouho předtím pravděpodobně nastalo určité zvěcnění termínu povolání.

Budeme-li povolání chápat biblicky, nemusíme vylučovat rovinu profese, zaměstnání. Ačkoli byli pracovníci ‚povolání‘ k nějaké práci společností odsouzení, opovržení, přesto zůstávaly pracovní povinnosti přednostně prostorem k osvědčení víry. Skrze ně totiž vznikala většina vztahů, často nejvíce intenzivních, v nichž se člověk měl osvědčit a kde měl též prostor svědčit o své víře.

---

²³⁵ Sd 6,14.

²³⁶ Zpracováno podle: COENEN Lothar: Berufung, in: Theologisches Begriffslexikon zum Neuen Testament, Wuppertal: R. Brockhaus Verlag 1986, Band I, 86–92.

Toto chápání je aktuální i pro dnešní dobu. Zároveň se prolíná s ‚posláním‘, které je vlastní každému povolání. Právě konkrétní profese může často být pro daného člověka jedinečným posláním. Tuto profesi začne vnímat a objevovat jako poslání právě tehdy, když začne odpovídat na Boží povolání a žít z něj.

3. Život v Kristu

Hned v nadpisu práce je užit termín ‚život v Kristu,‘ kterému se na tomto místě chci věnovat podrobněji.

‚Život v Kristu‘ neoznačuje pouze vnější projevy života těch, kteří uvěřili v Krista a stali se křesťany, i když tyto projevy k němu neodmyslitelně patří a i v tomto významu je spojení ‚život v Kristu‘ v Novém zákoně užito.²³⁷ Život v Kristu je v první řadě jediný skutečný a pravý život, ke kterému jsou povoláni všichni lidé a který nám byl dán v Ježíši Kristu.²³⁸ Nejsrozumitelnější vysvětlení a objasnění této skutečnosti nám přináší samo Boží slovo.

---

²³⁷ Srov. 2 Tm 3,12; 1 Pt 3,16.

²³⁸ Srov. Ř 6,23; Ko 3,3.4.

3.1 Texty, představující Ježíše, vtělené Slovo, jako život

„Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. V něm byl život a život byl světlo lidí. To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila“ (J 1,1–5).

Místo, kde je Syn, věčné Slovo, nazýván Životem, je prolog Janova evangelia. Verše, které svědčí o osobním vztahu mezi Bohem Otcem a Logem (Slovem, Synem). Zjevení tohoto vztahu je světlem lidí. Tma toto světlo nepřemohla, nepohltila. Život spočívá v poznání Boha a Krista, v účasti na zjevení, které Ježíš přináší z nitra Božího života.

Ježíš jí řekl: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky“ (J 11,25.26).

V rozhovoru s Martou se Ježíš sám nazývá vzkříšení a život. Nejen, že má moc vzkřísit, ale on sám je tímto vzkříšením, životem samým.

Ježíš mu odpověděl: „Já jsem ta cesta, pravda i život“ (J 14,6).

Ježíš je cestou k Otci, protože on sám nám o něm řekl.²³⁹ Zatímco ve Starém zákoně je pravda prakticky totožná s věností smlouvě uzavřené s Bohem, v Novém zákoně znamená pravda plnost zjevení v osobě Kristově. Kristus je ztělesněním pravdy. Ne proto, že je Bůh, ale proto, že je vtělené Slovo,²⁴⁰ nese v sobě plnost zjevení a vede nás k poznání Otce.²⁴¹ Ježíš je životem, protože věčný život znamená poznat Otce přítomného v Synovi.²⁴²

„...A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Krista Ježíše...“ (J 17,3)

V poznání Boha a Ježíše Krista je život, věčný život. K poznání, tak jak jej má na mysli Boží slovo, je třeba i kus osobní investice člověka. Minimálně upřímná otevřenost pro poznání, které přesahuje lidské představy a zažité způsoby poznávání. V Písmu ‚poznat‘ neznamená pouze rozumovou úvahou něco objevit, objasnit, spočítat. Už vůbec nelze uvažovat o takovémto významu termínu ve vztahu k Bohu, tj. racionální, logickou úvahou zjistit (spočítat si), že Bůh je.

---

²³⁹ Srov. J 1,18.

²⁴⁰ Pravda v Janově pojetí není bytím Boha, nýbrž Otcovo Slovo. Srov. Slovník biblické teologie. Křesťanská akademie Řím 1991, 371.

²⁴¹ J 1,18.

²⁴² Srov. J 17,3.

Poznat, tak jak toto slovo užívá Písmo, zasahuje mnohem víc, než jenom rozumovou složku (tu přitom a priori nevylučuje). Znamená ‚mít s něčím/někým bytostnou zkušenost,‘ zakusit nějakou skutečnost doslova fyzicky, celou bytostí. Zakusit Boží přítomnost celou bytostí. Poznání, které člověka nenechává stejným, protože se ho dotýká v hloubi jeho bytosti. Zahnuje nejen složku rozumovou, volní, ale též emocionální a v neposlední řadě složku duchovní. Ani tělesnost člověka není z tohoto poznání vyloučena.²⁴³ Poznat Hospodina znamená poznat a stále znovu poznávat, zakoušet způsoby jeho jednání, naplnění jeho zaslíbení, jeho smilování a odpuštění, jeho věrnosti. V tomto zakoušení (nikoli pouze emocionálním !), ale často pak ve věrnosti poznanému, zakušenému, v zůstávání ve věrnosti tomuto je život.

O tom, že se nejedná pouze o emoce, svědčí první list Janův: *„Kdo zachovává Boží přikázání, zůstává v Bohu...“* (1 J 3,24). Ne ten, kdo se cítí skvěle a neustále vnímá Boží přítomnost. Ale ten, kdo uprostřed prožívání Boží přítomnosti i uprostřed pocitu samoty, opuštěnosti od Boha, plní Boží přikázání; tj. dle Janova listu věří ve jméno Božího Syna a žije lásce k druhým.

Také v jiných částech Písma, zvláště v Janových listech, nalzáme texty, které mluví o Slovu Božím jako o Slovu života.

Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme: Slovo života. Ten život byl zjeven, my jsme jej viděli, svědčíme o něm a zvěstujeme vám život věčný, který byl u Otce a nám byl zjeven. Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste se spolu s námi podíleli na společenství, které máme s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem. To píšeme, aby naše radost byla úplná (1 J 1,1–4).

3.2 Texty pojednávající o ‚zůstávání v Bohu‘

Další texty z Písma, kterými se chci zabývat, sice nemluví explicitně o Božím Slově, o jeho Slově Života, nicméně jsou pro celkové pochopení nastoleného tématu důležité. Řeč je o ‚zůstávání v Bohu.‘ V Janově evangeliu se s tímto pojmem setkáváme zvláště výrazně v Ježíšově řeči o kmeni a ratolestech. Naprostá nutnost spojení kmene a ratolestí pro jejich život je zde obrazem pro naprostou nutnost spojení mezi učedníky Ježíšovými a Ježíšem samotným. Stává se otázkou existence a neexistence, otázkou života

---

²⁴³ Když se apoštol Pavel setkává ve svém životě poprvé s Ježíšem, když jej poznává, padá přitom na zem (Sk 9,4). Svým tělem reagoval na toto setkání. Zároveň ztratil na nějakou dobu zrak. Jeho tělesná složka byla

a „neživota“ (smrti) učedníka. Jedná se tedy o spojení (vztah, vazbu, zůstávání), které je doslova životní nutností.

„Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vinař. Každou mou ratolest, která nese ovoce, odřezává, a každou, která nese ovoce, čistí, aby nesla hojnější ovoce. Vy jste již čistí pro slovo, které jsem k vám mluvil. Zůstaňte ve mně a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmene, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic. Kdo nezůstane ve mně, bude vyvržen ven jako ratolest a uschne..... Zůstanete-li ve mně a zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám. ... Jako si Otec zamiloval mne, tak jsem si já zamiloval vás. Zůstaňte v mé lásce. Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce“ (J 15,1–10).

Následující texty, které mluví o našem zůstávání v Bohu a Božím zůstávání v nás, jsou z prvního listu Janova:

Ať ve vás tedy zůstává to, co jste slyšeli od počátku. Zůstane-li ve vás, co jste slyšeli od počátku, zůstanete i vy v Synu i Otcí. A to je zaslíbení, které on nám dal: život věčný (1 J 2,24.25).

V následující kapitole je toto slovo zopakováno a prohloubeno:

Kdo zachovává jeho přikázání, zůstává v Bohu a Bůh v něm; že v nás zůstává, poznáváme podle toho, že nám dal svého Ducha (1 J 3,24).

Opět v další kapitole mluví autor o daru Ducha; znovu zopakuje, co již bylo řečeno a téma dále rozvíjí a konkretizuje.

Boha nikdy nikdo neviděl, ale jestliže se milujeme navzájem, Bůh v nás zůstává a jeho láska v nás dosáhla svého cíle. Že zůstáváme v něm a on v nás, poznáváme podle toho, že nám dal svého Ducha. A my jsme spatřili a dosvědčujeme, že Otec poslal Syna, aby byl Spasitelem světa. Kdo vyzná, že Ježíš je Syn Boží, v tom zůstává Bůh a on v Bohu. Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm (1 J 4,12–16).

Na základě textu o vinném kmene a ratolestech můžeme říct, že náš život záleží v našem zůstávání v Bohu (v první řadě je samozřejmě „darem Boží milosti v Ježíši

Kristu²⁴⁴). Odmítneme-li toto zůstávání v Bohu, odmítáme život. V čem konkrétně tedy spočívá zůstávání v Bohu? I na tuto otázku nám autor Janova listu nabízí odpověď:

„Zůstane-li ve vás to, co jste slyšeli od počátku, zůstanete i vy v Synu i Otcí.“ (1 J 2,24b).

„Kdo zachovává jeho přikázání, zůstává v Bohu a Bůh v něm.“ (1 J 3,24a).

„Kdo vyzná, že Ježíš je Syn Boží, v tom zůstává Bůh a on v Bohu.“ (1 J 4,15).

„...Kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.“ (1 J 4,16b).

Pro úplnost ještě doplním, co má na mysli autor Janova listu, když mluví o přikázáních, která mají zachovávat Ježíšovi učedníci.

A to je jeho přikázání: věřit jménu jeho Syna Ježíše Krista a navzájem se milovat, jak nám přikázal (1 J 3,23).

Tvar „zůstávat“ je již samo nedokonavé; jedná se o děj neukončený. Samo slovo nebo též tvar, ve kterém je užito, vyjadřuje tuto nedokončenost v našem vztahu k Hospodinu. Vyjadřuje zůstávání v Bohu jako neustálý proces, který se musí uskutečňovat znovu a znovu a který je nutno stále obnovovat. Jinými slovy, zůstávání v Bohu člověk „nemá vyřešené“ jedním rozhodnutím, jedním gestem a do konce života „padla,“ už se ho žádné takové rozhodnutí netýká. Naopak, toto rozhodnutí je nutné obnovovat. Průběžně, každý rok, každý den. Každou chvíli, kdy člověk stojí před volbou „jeho přikázání zachovávat / nezachovávat,“ Ježíše jako svého jediného Pána a Spasitele vyznat / nevyznat, v lásce k bratřím a sestrám a potažmo k Bohu žít / nežít. To vše jsou momenty, kdy je třeba se nově rozhodnout: zůstat/ nezůstat v Bohu. Momenty, kdy je volba na naší straně a kdy rozhodujeme o tom, zda proces zůstávání v Bohu bude pokračovat nebo ne.

Výše řečené samozřejmě nevylučuje jedno konkrétní rozhodnutí (zůstat v Bohu), které buď tím, že je první, nebo z jiného důvodu je zásadní, v životě jednotlivce „důležitější,“ než rozhodnutí jiná.

V první části byl Ježíš označován biblickými texty jako život. Druhá část textů mluvila o zůstávání v Bohu jako bezpodmínečně nutném pro život. Už z těchto dvou částí bychom mohli vyvodit logický závěr, který se přímo nabízí a který vlastně názorně ukazuje Ježíš ve své řeči o vinném kmeni a ratolestech. Že totiž nemůžeme žít, nezůstaneme-li napojeni na jediný pravý zdroj života. Stejně jako ratolest nemůže žít bez spojení

---

²⁴⁴ Srov. Ř 6, 23.

s kmenem. Ani my, nezůstaneme-li (zakořeněni) v Životě, nemůžeme z tohoto Života čerpat, nemůžeme život mít ani jej žít.

Autor Janova listu však nenechává nic náhodě. Následující slova vyjadřují ono logické spojení, vyslovené v předcházejícím odstavci:

A to je to svědectví: Bůh nám dal věčný život, a ten život je v jeho Synu. Kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna Božího, nemá život.²⁴⁵

Toto píšu vám, kteří věříte ve jméno Syna Božího, abyste věděli, že máte věčný život (1 J 5,13).

Víme, že Syn Boží přišel a dal nám schopnost rozeznávat, abychom poznali, kdo je pravý Bůh. A jsme v tom pravém Bohu, protože jsme v jeho Synu, Ježíši Kristu. On je ten pravý Bůh a věčný život (1 J 5,20).

Boží slovo mluví o Bohu nejen jako o dárci života,²⁴⁶ nýbrž, jak bylo ukázáno výše, nazývá jej Životem samým. Jediným pravým Životem. Tento život (i Život) nám byl darován v Kristu Ježíši;²⁴⁷ nikdo z lidí si jej ničím nezasloužil ani nevydobył. Je čistým darem Boží milosti. Záleží pouze na člověku, zda tento dar přijme nebo odmítne. K tomu, aby se ovšem mohl rozhodnout, zda přijme či nepřijme Boží život, musí se o tomto životě nejprve dozvědět. Těžko může přijímat něco, o čem ani neví, že existuje. Velmi jasně o tom mluví apoštol Pavel v listu Římanům:

„...Každý, kdo vzývá jméno Páně, bude spasen. Ale jak mohou vzývat jméno toho, v něhož neuvěřili? A jak mohou uvěřit v toho, o kom neslyšeli? A jak mohou uslyšet, není-li tu nikdo, kdo by zvěstoval...“ (Ř 10,13.14)

Teprve až člověk uslyší evangelium o Ježíši Kristu, v němž je náš život, setká se s jeho zvěstí, může na ni také odpovědět. Teprve až skutečně uslyší, nejen svými ušima, ale ve svém nitru toto Boží pozvání, nabídku, teprve pak je schopen také skutečně odpovědět. Teprve pak se jeho vnější projevy, které možná do té doby mnoho let praktikoval, stávají autentickými a stávají se pravdivým vyjádřením vnitřního postoje, jeho osobní odpovědi.

Bez toho, aniž by se člověk nějakým způsobem s Božím životem setkal, aniž by se setkal s živým Bohem, není možné, aby žil svůj život v Kristu jako své vlastní osobní rozhodnutí (i pro ty, kteří byli pokřtěni jako děti, a za něž ručili svou vírou rodiče, platí

---

²⁴⁵ 1 J 5,11.12.

²⁴⁶ Srov. Gn 2,7.

²⁴⁷ Srov. Ř 6,23.

toto pozvání k osobnímu setkání a i od nich Bůh očekává osobní odpověď, jakmile toho budou schopni). Boží povolání nutně předchází samotný život v Kristu. Je-li přijato, je jeho jediným pravým základem. Není-li přijato Boží povolání, nedošlo-li k osobnímu setkání mezi člověkem a Bohem, pak se také nemůže jednat o život v Kristu. Dotyčný/á může žít dobrým životem podle svého nejlepšího svědomí, to však ještě neznamená, že žije životem v Kristu (v pravdě křesťanským životem). Ten totiž předpokládá osobní vztah ke Kristu. Nelze mluvit o tom, že někdo žije v Kristu, když Krista nezná, když jej nepoznal, osobně se s ním nesetkal. Boží povolání a jeho přijetí je tedy pro život v Kristu naprosto nutným předpokladem.

Další skutečnost, která z výše zmíněného vyplývá spíše nepřímo a kterou přesně nazývá Pavel, je potřeba hlásání evangelia. A nejen to; za hlásání evangelia jsou odpovědni ti, kdo se s Kristem již setkali, uvěřili v něj a žijí v něm. Ti mají jít a zvěstovat pravdu evangelia. Je to úkol, který všem Kristovým následovníkům Ježíš svěřil před svým nanebevstoupením:

„Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal...“ (Mt 28,19.20)

Všichni křesťané jsou zodpovědni za toto povolávání dalších učedníků. Je to jejich poslání.

3.3 Být a stávat se křesťany²⁴⁸

Jak již bylo naznačeno výše v textu o 'zůstávání v Bohu,' žít v Kristu, zůstávat v Bohu, žít věrným křesťanským životem, v němž se uskutečňuje víra, naděje a láska, není otázka jednoho rozhodnutí. Jedná se o celoživotní proces. Jen pomalu, po mnohých pádech a nových začátcích se člověk učí zůstávat v Bohu, žít v Kristu. Krok za krokem se stává křesťanem.

„Být křesťanem znamená milost, dobrotu a lásku Boží. Milost Boží se proměňuje a obrací v povolání a plán života pro ty, kdo následují Krista. Pro ty, kdo vyznali svou víru ve křtu a jsou zavázáni k jeho svaté službě. Milost je dílo Boží, které proměňuje člověka a jeho život k obrazu jeho Syna.“²⁴⁹

---

²⁴⁸ Zpracováno podle: RUIZ Federico: Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 100–101.

²⁴⁹ RUIZ Federico: Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 100.

O těch, kteří jsou dospělí v Kristu, mluví Pavel v listu Efezským.²⁵⁰ Dospělost křesťana se projevuje v jeho vztahu s Kristem, ve společenství církve a ve službě, v jeho solidaritě s ostatními členy církve. To nám do konkrétní podoby vykresluje list Jakubův.²⁵¹ Dospělost křesťana se zrcadlí v duchovní a psychické zralosti myšlení, v uvažování a cítění (vnímání). Je schopen neulpívat na povrchu, překračovat vnější zdání a „jít za,“ není lehce manipulovatelný chvilkovými emocemi, dojmy, poslední módou.

Krásným příkladem zrání víry jsou nám apoštolové. Evangelia mluví o jejich krocích, snahách a pokusech, kdy krok za krokem zrála jejich víra, jejich povolání. V tomto procesu můžeme rozlišit pět etap.²⁵²

1. Víra ustanovená – apoštolové byli věřící Židé, vyrostli v tradičním židovském prostředí. S touto vírou, v níž byli vychováni, obrazejí svůj pohled k Ježíši, který začíná své veřejné působení a nechává se pokřtít.

2. Víra angažovaná – Ježíš osobně je zve, aby žili jako on a následovali ho a oni osobně jej následují a žijí s ním a jako on.

3. Víra zkoušená – pokoušená vlastní únavou a složitostmi, Ježíšovým ponížením a utrpením. Tím, že se Ježíš jeví slabý a neschopný se bránit a tím méně schopný vyhrát a zajistit budoucnost svým následovníkům.

4. Víra potvrzená – se vzkříšením porozumí učedníci Ježíšovu utrpení, zakusí jeho novou přítomnost a znovu získávají víru a odvalu.

5. Víra vyznávaná (vyznaná) – apoštolové obdrží dar Ducha svatého a s odvahou hlásají evangelium všem.

V těchto pěti etapách zůstává nastíněný proces křesťanského zrání.

Každý křesťan dostává osobní milost, povolání a sílu dát vlastní svobodnou odpověď. Milost a vyznání víry ve křtu volají po potvrzení a osobním vývoji, což se obvykle neděje v dětství, jakkoli k tomu mohou být příhodné podmínky. V dospělosti tak člověk musí znovu odpovědět, způsobem odpovídajícím věku a intelektu na milost, jež se mu dostalo ve křtu. Většina dnešních křesťanů získala život milosti jako děti a existuje zde reálné riziko, že tuto dětskou víru neopustí ani v dospělém věku. Dětská víra však může přežít jen chráněná zvykem, skupinou, aniž by však měl takový křesťanský život platnost

---

²⁵⁰ Ef 4,1–16.

²⁵¹ Jk 2,14–17; 3,13–18.

²⁵² Srov. RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 100.

osobního, svobodného, dospělého přilnutí ke Kristu. Milost není rodinné dědictví a tak i ti, kteří byli již jako děti pokřtěni, musí tuto milost přijmout osobně, svobodně.

3.4 Styčné body křesťanského života²⁵³

Čím se konkrétně vyznačuje křesťanský život? Co je nebo by mělo být charakteristické pro ty, kteří ve křtu vyznali a zpečetili svou víru v Krista? Federico Ruiz uvádí ve své knize pět takzvaných ohnisek či základních „činností“ křesťanského života.²⁵⁴ Těm bych se na tomto místě ráda blíže věnovala a uzavřela jimi svou práci.

První z nich je *věřit*. Věřit v Krista a Kristu. Věřit v jeho osobu, věřit jeho slovu, tomu, co hlásá. Vyznávat Boha Otce, který je činný a zjevuje se v každém okamžiku dějin spásy, zvláštním způsobem pak v okamžiku Vtělení. Věřit znamená přisvojit si Kristova gesta, slova. Ne je pouze slepě kopírovat, ale celou svou bytostí je přijmout za své a podřídit jim svůj život. Učinit je kritérii pro svůj život. Ježíš sám to nejednou říká svým učedníkům.²⁵⁵ Být křesťanem znamená žít v tomto světě, ve své konkrétní životní situaci a přesto žít jinak, než žije „tento svět.“ Zcela přesně o tom Ježíš mluví ve své velekněžské modlitbě.²⁵⁶ Žít ve světě, ale nebýt ze světa. Znamená to přetvářet pozemské skutečnosti k obrazu Božímu.²⁵⁷

Dále má křesťan *utvářet církev*. Prostřednictvím Boží milosti a díky ní se stáváme součástí Boží rodiny věřících, tedy těch, kteří sdílejí víru v Ježíše Krista.²⁵⁸ Zároveň přijímáme závazek šířit Krista. V církvi má každý svou důstojnost, práva, úkoly. Pavel o tom mluví mnohokrát ve svých listech.²⁵⁹ Být církví, cítit se církví zahrnuje práva a odpovědnosti přijímat a darovat se v lásce ke službě Bohu a všem.

Jako třetí charakteristickou činnost křesťanů uvádí Ruiz *modlit se a slavit*. Křesťané slaví tajemství a přítomnost Krista ve společenství církve a společně vyznávají svou víru. Slaví tajemství Krista přítomného v eucharistii, ve křtu, v liturgii, v modlitbě, v tajemném historickém rytmu spásy. Nedělní nebo i každodenní eucharistické slavení je osobní zkušeností a zároveň veřejným vyznáním víry a lásky. Osobní účast, osobní prožití

---

²⁵³ Zpracováno podle: RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 98–100.

²⁵⁴ Srov. RUIZ Federico: *Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale*, Bologna: Edizioni Dehoniane 1999, 99–100.

²⁵⁵ J 13,12–17; 34.35.

²⁵⁶ J 17,14–18.

²⁵⁷ Srov. Jan Pavel II. : *Posynodní apoštolský list Christifideles laici. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě*, Praha: Zvon 1996, čl. 9.

²⁵⁸ Ef 3,19–22.

²⁵⁹ 1 K 12,4–30.

eucharistické slavnosti je přitom důležitým prvkem. Modlitba a vztah s Otcem doprovázejí věřícího skrytě v jeho každodenním životě. V průběhu dne se mohou projevit formou střelné modlitby, chvály, nového vstoupení do Boží přítomnosti a uvědomováním si této přítomnosti ve vlastním životě. Prosbou o pomoc v tíživé situaci a nezřídka též akty důvěry a odevzdanosti v situacích, jež minimálně v danou chvíli přesahují lidské možnosti řešení.

Vnější jednání, chování, vystupování křesťana je čtvrtou charakteristikou. Způsob jednání, chování, který je v evangeliu vztažen ke Kristu má křesťan uskutečňovat ve svém životě. Myšlení i city, rozhodování, vztahy s druhými, ... v tom všem se má křesťan nechat vést evangelními principy. Týká se to jak jeho osobního života, tak jeho života společenského a samozřejmě též života v církvi. Křesťanské povolání i lidská profese mají své požadavky, morální i etické. Křesťan, má-li jeho vnější způsob jednání a chování odrazet jeho víru, nemůže žít v rozporu, hlásat požadavky, které svým životem neplní.

Svatý Pavel píše v listu Římanům, že pro pokrytectví a dvojjaký život některých je jméno Boží tupeno mezi národy. Něco jiného hlásají a něco jiného žijí.²⁶⁰ Situace, kterou bychom ani dnes nemuseli hledat příliš dlouho.

Pátou a poslední činností charakteristickou pro křesťany je podle Ruize *hlásat*. Hlásat život a dílo Ježíše Krista je vyznáním a svědectvím, ze kterého se rodí společenství, spása a univerzální jednota. Každý, kdo žije svůj život v celistvosti, ve vnitřní jednotě, je hlasatelem o Původci této jednoty. Jakákoli projevená dobrota srdce, oběť, nezištná pomoc, slovo útěchy. Často jsou mocnějším hlasatelem konkrétní skutky lásky, vykonané bez velkých řečí, než mnohá slova. Každý má hlásat dle svých možností a v tom, co mu nabízí jeho život v rodině, profesi a osobní odpovědnost. Někdy je to pravé slovo v pravý čas, gesto otevřenosti nebo smíření, obrana lidských práv ve společnosti, jindy trpělivé nesení vlastních obtíží, statečná věrnost pravdě i v těžké situaci. To vše jsou způsoby hlásání evangelia. Každý tam, kde ho volá Pán a způsobem, ke kterému ho volá.

---

²⁶⁰ Ř 2,21–24.

Závěr

Církevní dokumenty mluví o povolání v několika rovinách:

V nejširším slova smyslu mluví o povolání člověka k životu, k bytí vůbec. Další rovinou je konkrétní Boží záměr s každým jednotlivým člověkem, který Bůh v určitý čas člověku zjeví. Čeká přitom na osobní odpověď. Tuto osobní investici nelze ničím nahradit, bez ní nelze mluvit o uvědoměném křesťanství. Třetí rovinou povolání je pak konkrétní specifický způsob následování Pána v manželství, kněžství nebo zasvěceném životě. popřípadě jiným způsobem. Povolání ke svatosti, k plnosti života a dokonalosti lásky, je určitým svorníkem výše zmíněného, cílem, který je společný všem. Dokumenty rovněž užívají termínu ‚povolání‘ ve smyslu zaměstnání, profese.

V dokumentech není bohužel vždy zcela zřejmé, na které ze zmíněných rovin se ve svých vyjádřeních o povolání pohybují.

Pro pochopení významu ‚povolání‘ je rozhodující Boží slovo.

Celým Starým zákonem se vinou jako červená nit svědectví o Božím volání, o stále novém povolávání. Přes svoji rozdílnost a naprostou jedinečnost lze v těchto svědectvích vystopovat řadu společných prvků.

V první řadě je to moment Boží iniciativy, která stojí na počátku každého povolání. Bůh, který volá, který volí určitou konkrétní situaci, v níž se dává člověku poznat. Na člověku potom je, jak na toto volání odpoví. Způsobů odpovědí je tolik, kolik je povolání. To je jasně vidět v různosti odpovědí, uvedených v této práci.

Bůh zná člověka, volá ho jménem. Povolání má osobní charakter. Je člověku „doručeno do vlastních rukou“ a nemůže jej za něj převzít nikdo jiný.

Boží povolání není samoučelné; směřuje k úkolu, je spojeno s posláním.

V neposlední řadě je povolání něčím, co zásadně mění život člověka. Okamžik osobního setkání s živým Bohem je proto často okamžikem nového začátku, zcela nového způsobu života, někdy vyjádřeného rovněž změnou jména.

V evangeliích a dále v celém Novém zákoně je povolání vždy spojeno s postavou Ježíše Krista. Opět se projevuje to, o čem svědčí již Starý zákon. Bůh sám (od počátku Ježíšova působení pak skrze svého Syna) je tím, kdo povolává. On je tím, kdo dělá první krok směrem k člověku. Záleží opět na člověku, jak na toto Boží pozvání odpoví; evangelia nám zaznamenala jak přijetí, tak odmítnutí tohoto pozvání. I v evangeliích je povolání osobní zkušeností, je novým začátkem, spojeným někdy i se změnou jména a je spojeno s posláním.

Novým momentem, který se naplno projevuje ve Skutcích apoštolů, je, po sebezjevení Božím v Ježíši Kristu, povolávání, které se děje skrze člověka. Skrze ty, kteří se již s Kristem setkali, uvěřili v něj a byli jím proměněni. Bůh dále povolává a dál se zjevuje lidem skrze ty, kteří o něm svědčí.

V listech se vzhledem k tématu povolání setkáváme se stejnými principy, které se uskutečňovaly a byly platné ve Starém zákoně i v evangeliích a Skutcích apoštolů. Boží povolání je představeno jako jedinečné, osobní a zásadní oslovení člověka. Je darem, děje se tedy z Božího rozhodnutí a iniciativy. Opět zde vidíme, že Boží povolání mění lidskou existenci od základů.

Více zdůrazněný pak je komunitní rozměr povolání.

Listy mluví o Božím povolání jako o daru a zaslíbení; nerozlučitelně je však spjato s odpovědností a posláním. Nevyhýbají se nárokům, jež s sebou přijetí Božího povolání přináší.

Poté, co bylo představeno, jak mluví o povolání Starý i Nový zákon a jak jej chápe církev, lze s jistotou říct, že lidové pochopení termínu ‚povolání,‘ jak o něm bylo pojednáno na začátku práce, je neoprávněně zužující a nepřesné vyjádření, které nejenže neodpovídá učení církve, jak bylo doloženo příslušnými dokumenty, ale neslučuje se ani s biblickými výpověďmi, jak bylo ukázáno v kapitole druhé. Život v kněžské službě nebo zasvěceném životě není základním rozměrem povolání, je („pouze“) jeho specifickým způsobem vyjádření a navíc není jediným specifickým způsobem vyjádření.

Konkrétní charakteristiky povolání, které zmiňuje Bož slovo (Boží iniciativa, která dělá první krok k člověku, jedinečnost povolání, zásadní změna v životě člověka a dar nové existence, směřování k poslání, komunitní rozměr povolání) jsou platné i dnes a mohou sloužit jako určité orientační body při verifikaci Božího povolání.

Člověk je povolán k životu v Kristu.

Život v Kristu, o kterém mluví třetí kapitola, je představen jednak jako jediný pravý život, k němuž je povolán každý a který nám byl v Kristu Ježíši darován. Nezůstává-li člověk ve spojení s Ježíšem, není ve spojení se Zdrojem života, s Životem samotným.

K tomu „být ve spojení s Životem“ je ale nutné se o tomto Životu dozvědět. Důležitým momentem povolání je proto zvěstování evangelia o Ježíši. Bez onoho setkání s Hospodinem a bez kladné odpovědi na jeho povolání logicky nelze žít ve spojení s Životem. Nelze čerpat ze Zdroje, aniž by člověk věděl, že takový zdroj existuje. Z toho vyplývá nutnost hlásání evangelia. Za toto hlásání jsou odpovědni všichni křesťané.

Životem v Kristu je zároveň označován i způsob života těch, kteří uvěřili a přijali křest. V poslední části práce jsem se proto pokusila shrnout některé praktické momenty tohoto života. Jednak skutečnost, že být křesťanem je zároveň fakt zpečetěný křtem, který je trvalý a zároveň celoživotní proces. V něm každý jednotlivý křesťan dorůstá do plnosti toho povolání, které přijal ve křtu. Jinými slovy se ‚stává‘ křesťanem. Styčné body křesťanského života pak ukazují, kde a jak se přijatý a praktikovaný život v Kristu projevuje.

Povolání, jak bylo ukázáno ve svědectví biblických textů, je v první řadě povolání ke vztahu. Ke vztahu s Hospodinem. Teprve až se člověk osobně s Bohem setká, naváže s ním osobní vztah, je schopen jej skutečně následovat a vyznávat svým životem. Na tomto osobním vztahu je postaven život v Kristu, o kterém mluví třetí kapitola. Zároveň je pak

člověk následně povolán též ke vztahu s těmi, kteří vyznávají stejnou víru. V neposlední řadě se má vztah žitý s Bohem projevit i v proměně vztahů v okolí dotyčného.

Z řečeného je zřejmé, že křesťanský život jako takový, život v Kristu, je žitým vztahem konkrétního člověka k Ježíši Kristu a skrze něj k celé Trojici. Pokud tedy tento živý osobní vztah ke Kristu v životě jednotlivce neexistuje, nelze jeho sebevíc chvályhodné náboženské projevy nazvat skutečným křesťanským životem. Nelze o nich mluvit jako o životu v Kristu, pokud dotyčný Krista nepoznal a v životě se s ním nesetkal.

Přehled použitých symbolů a zkratek

Apod.	a podobně.
Atd.	a tak dále.
Čl.	článek.
Kol.	kolektiv.
Kap.	kapitola.
LG	Lumen gentium.
NZ	Nový zákon.
Pozn.	poznámka.
Srov.	srovnej.
Str.	strana.
SZ	Starý zákon.
Tj.	to je.

Tzn. .... to znamená.

Zkratky biblických knih jsou použity podle Českého ekumenického překladu Písma svatého.

Seznam použité literatury

Biblické texty a překlady:

- BIBLIA HEBRAICA Stuttgartensia, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, vierte verbesserte Auflage 1990.
- The greek New Testament, D-Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, Fourth Revised Edition 1998.
- Nový zákon, Praha: Česká liturgická komise 1989.
- Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. Česká biblická společnost 1993.
- PENTATEUCH. Český katolický překlad, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2006.

Ostatní literatura:

- BLAQUIÉROVÁ Georgette: Odvaha žít lásku. O křesťanském manželství jako místu uskutečňování Boží lásky, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2000.
- BUOB Hans: Povolání k vydanosti. Evangelní rady, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1995.
- COENEN Lothar, BEYREUTHER Erich, BIETENHAND Hans: Theologisches Begrifflexikon zum Neuen Testament, Wuppertal: R. Brockhaus Verlag 1986, Band I.
- DONAHUE John R., HARRINGTON Daniel J.: Evangelium podle Marka (=Sacra Pagina), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005.
- DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL: Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis* (ze dne 7. prosince 1965), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995.
- DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL: Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes* (ze dne 7. prosince 1965), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995.
- DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL: Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium*. (ze dne 21. listopadu 1964), in: Dokumenty II. vatikánského koncilu, Praha: Zvon 1995.
- HAENCHEN Ernst: Johannesevangelium. Ein Kommentar, Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck) 1980.
- HARRINGTON Daniel J.: Evangelium podle Matouše (=Sacra Pagina), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2003.
- HARRINGTON Daniel J., MOLONEY Francis J.: The Gospel of John (=Sacra Pagina), Minnesota Collegeville: The Order of St. Benedict, The Liturgical Press Collegeville 1998.
- HAWTHORNE G. F., MARTIN R. P., REID D. G., edizione italiana a cura di PENNA Romano: Dizionario di Paolo e delle sue lettere, Cinisello Balsamo Milano: Edizioni san Paolo s.r.l., 2000.
- JAN PAVEL II.: Apoštolská adhortace *Familiaris consortio*. O úkolech křesťanské rodiny v současném světě (ze dne 22. listopadu 1981), Praha: Zvon 1996.
- JAN PAVEL II.: Posynodní apoštolský list *Christifideles laici*. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě (ze dne 30. prosince 1988), Praha: Zvon 1996.
- JAN PAVEL II.: Posynodální apoštolská adhortace *Pastores dabo vobis*. O výchově kněží v současných podmínkách (ze dne 25. března 1992), Praha: Zvon 1993.
- JAN PAVEL II.: Posynodální apoštolská adhortace *Vita consecrata*. O zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě (ze dne 25. března 1996), Praha: Zvon 1996.

- JENNI Ernst, WESTERMANN Claus: Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament, Band II., München: Chr. Kaiser Verlag 1976.
- JOHNSON Luke T.: Evangelium podle Lukáše (=Sacra Pagina), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005.
- Katechismus katolické církve. Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2002.
- KLIESCH Klaus: Skutky apoštolů (=Malý stuttgartský komentář. Nový zákon 5), Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999.
- KOLEKTIV AUTORŮ: Identita církve-identifikace s církví. Sborník přednášek, Svitavy: Trinitas 2002.
- KOLEKTIV AUTORŮ: Povolání a věrnost. Sborník textů, Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském 1994.
- LÉON-DUFOUR Xavier a kol.: Slovník biblické teologie, Řím: Velehrad – Křesťanská akademie 1991.
- MADRE Philippe: Boží volání. Rozlišování povolání, Praha: Paulínky 2005.
- PESCH Otto Hermann: Druhý vatikánský koncil 1962–1965. Příprava průběh odkaz, Praha: Vyšehrad 1996.
- PÍPAL Blahoslav: Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, edice Kalich 1974.
- RUIZ Federico: Le vie dello Spirito. Sintesi di teologia spirituale, Bologna: Edizioni Dehoniane Bologna 1999.
- SOUČEK J.B.: Řecko-český slovník k Novému zákonu. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, edice Kalich 1973.
- STAROZÁKONNÍ PŘEKLADATELSKÁ KOMISE: Výklady ke Starému zákonu I., Praha: Kalich 1991. Výklady ke Starému zákonu II.–IV., Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1996.
- Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament, Band VII., Stuttgart-Berlin-Köln: Verlag W.Kohlhammer 1993.
- WEST Christopher: Teologie těla pro začátečníky. Stručný úvod do sexuální revoluce Jana Pavla II., Praha: Paulínky 2004.

Annotation

Vocation as a Basis for the Life in Christ

My diploma Work is aiming at demonstrating God's vocation as the only possible basis of the Christian life (the life in Christ). Simultaneously, it refers to the fact that the folk understanding of the term „vocation“ as presented in the introduction is inaccurate and unqualifiedly narrowing.

In the first chapter there are shown some different viewpoints on this topic selected from the chosen church documents. The subject of the second chapter is vocation as described in the Holy Bible. The third chapter deals with the „life in Jesus“ (the Christian life) and its concrete manifestation in lives of individuals and communities.

Keywords:

vocation, mission, vocation to relationship, dimension of community, life in Christ

Počet znaků počítaných včetně mezer a poznámek pod čarou je 166 477.